

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

Savitribai Phule Pune University, Pune

पदवी अभ्यासक्रम (UG)

[Three/Four Years UG Program]

(As per SPPU Circular 97/2023, Date- 31/05/2023)

Level 4.5

अभ्यासक्रम

मराठी (प्रथम वर्ष)

(शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून)

पदवी (UG)- मराठी

(पुनर्रचित अभ्यासक्रम -शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून)

१. अभ्यासक्रमाचे शीर्षक [TITLE OF THE PROGRAMME] : पदवी (UG)- मराठी

२. प्रास्ताविक [PREAMBLE OF THE SYLLABUS] :

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मराठी विषयातील पदवीसाठी (UG-Marathi) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाला अनुसरून अभ्यासक्रम तयार करत असताना विद्यार्थीकेंद्रितता, अंतरविद्याशाखीयता, रोजगाराभिमुखता, कौशल्याधिष्ठितता ही आधारभूत तत्त्वे स्वीकारली आहेत. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची उद्दिष्टे भाषा व साहित्याच्या अभ्यासक्रमांतून प्रत्यक्षात आणत असतानाच विद्यार्थ्यांच्या जीवनविषयक जाणिवा समृद्ध होण्यासाठी तसेच कौशल्यविकासासाठी भाषा, साहित्य व कला ही माध्यमे अधिक परिणामकारकतेने समजून घेणे आवश्यक झाले आहे. विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्यिकक्षमता, भाषिकक्षमता विकसित करणे व जीवनाच्या आकलनासाठी त्यांना सिद्ध करणे ही काळाची गरज बनली आहे. या बरोबरच विद्यार्थ्यांना मराठी भाषा आणि साहित्याचे सखोल ज्ञान व्हावे, त्यांच्यामध्ये संशोधनाची तसेच अंतरविद्याशाखीय अभ्यास करण्याची वृत्ती वृद्धिंगत व्हावी असे विविध हेतू समोर ठेवून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मराठी विषयातील पदवीचा (UG-Marathi) अभ्यासक्रम तयार केला आहे .

पदवी (UG)- मराठी विषयाच्या अभ्यासक्रमाची पुनर्रचना पुढील क्रमाने करण्यात आलेली आहे.

१. First Year UG 2024-25 (Level 4.5)
२. Second Year UG 2025-26 (Level 5.0)
३. Third Year UG 2026-27 (Level 5.5)
४. Fourth Year UG 2027-28 (Level 6.0)

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाला अनुसरून मराठी विषयातील पदवीचा (UG-Marathi) पुनर्रचित अभ्यासक्रम तीन/चार वर्षांचा आणि सहा/आठ सत्रांमध्ये विभागलेला आहे. महाराष्ट्र शासनाच्या उच्च शिक्षण विभागाने दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे प्रथम वर्षात ४४ श्रेयांकांचा, तीन वर्षांच्या पदवीचा एकूण १३२ श्रेयांकांचा; तर चार वर्षांच्या पदवीचा एकूण १७६ श्रेयांकांचा अभ्यासक्रम असणार आहे. या अभ्यासक्रमात विद्यार्थ्यांना मुख्य विषयाबरोबरच इतर विषय निवडीची संधी दिली गेली आहे. शिवाय सैद्धांतिक अभ्यासक्रम व प्रात्यक्षिके यांना विशेष महत्त्व देण्यात आले आहे.

३. अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे [PROGRAMME EDUCATIONAL OBJECTIVES (PEOs)] :

मराठी विषयातील पदवीच्या अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे खालील प्रमाणे निश्चित करण्यात आलेली आहेत.

PEO-1	मराठी भाषा, साहित्य आणि त्यांच्या इतिहासाचे ज्ञान देणे. विद्यार्थ्यांच्या वाङ्मयीन आणि जीवनविषयक जाणिवा समृद्ध करणे.
PEO- 2	मराठीतील साहित्यविचाराचे ज्ञान देणे.
PEO- 3	मराठी समीक्षा व्यवहाराचे ज्ञान देणे.
PEO- 4	विद्यार्थ्यांमध्ये प्रात्यक्षिकांच्या माध्यमातून भाषिक कौशल्ये विकासाची जाणीव-जागृती घडवून आणणे आणि त्यांच्यात मराठीतील भाषिक कौशल्यांचा विकास करणे.
PEO- 5	विद्यार्थ्यांमध्ये प्रात्यक्षिकांच्या माध्यमातून मराठी भाषेतील रोजगाराची कौशल्ये आणि क्षमता विकसित करणे.
PEO- 6	मराठीतील विविध साहित्यप्रकारांचा परिचय करून देणे.
PEO- 7	साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणा व प्रवृत्ती लक्षात घेऊन साहित्याचे आकलन करून घेणे.
PEO- 8	साहित्यकृतींच्या चिकित्सक अभ्यासाची प्रवृत्ती वृद्धिंगत करणे.
PEO- 9	भारतीय ज्ञानपरंपरेची विद्यार्थ्यांना ओळख करून देणे.
PEO- 10	विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण व्यक्तिमत्त्वविकास साधून त्याला सुसंस्कारित नागरिक म्हणून सिद्ध होण्यास मदत करणे.

४. अभ्यासक्रमाची अध्ययननिष्पत्ती :

[PROGRAMME OUTCOMES(POs) AND PROGRAMME SPECIFIC OUTCOMES(PSOs)]:

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल.

Sr. No.	Graduate Attributes	POs- PSOs
PO- 1	Disciplinary Knowledge	मराठी भाषा आणि साहित्यातील पायाभूत सौद्धान्तिक घटकांचे आकलन होईल.
PO- 2	Communication Skills	विविध दृष्टीकोनातून स्पष्टतापूर्ण वाचन आणि अभिव्यक्ती करता येईल.
PO- 3	Critical Thinking	चिकित्सक विचार करण्याचे कौशल्ये आत्मसात होतील.
PO- 4	Problem Solving	भाषिक समस्यांचा शोध घेऊन योग्य ते उपाय शोधण्याचा प्रयत्न करू शकेल.
PO- 5	Analytical reasoning	प्राप्त माहितीचे वस्तुनिष्ठपणे विश्लेषण आणि कारणमीमांसा करता येईल.
PO- 6	Research-related skills	संशोधनवृत्ती निर्माण होईल.
PO- 7	Cooperation/ Team work	सामूहिक ध्येयप्राप्तीसाठी एकत्रित येऊन काम करणे.
PO- 8	Scientific reasoning	तार्कीकदृष्ट्या प्राप्त माहितीचे परीक्षण करेल.
PO- 9	Reflective thinking	वैचारिक प्रगल्भता विकसित होईल.
PO- 10	Self-directed learning	वैयक्तिकरित्या वेगवेगळ्या कृती स्वतंत्रपणे करता येतील.
PO- 11	Information/ Digital literacy	सहजपणे दृकश्राव्य माध्यमांची हाताळणी करता येईल.
PO- 12	Multicultural Competence	विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक व सांस्कृतिक जाण विकसित होऊन सामाजिक सामंजस्य निर्माण होईल.
PO- 13	Moral & Ethical Values	सर्वांचा आदर करणे आणि विश्वबंधुत्वाची भावना विकसित होण्यास मदत होईल.
PO- 14	Leadership Readiness	अनेकविध क्षेत्रात नेतृत्व करण्याचे कौशल्ये आत्मसात होतील.
PO- 15	Life-long Learning	सतत अध्ययन व संशोधन करण्याची शाश्वत आवड निर्माण होईल.
PSO- 1	Domen Knowledge	साहित्यविषयक विविध संकल्पना आणि साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र यांचे आकलन होईल.
PSO- 2	Professional Skills	भाषिक कौशल्ये आत्मसात होतील आणि तंत्रज्ञानाचा भाषिक व्यवहारात कौशल्यपूर्ण वापर करता येईल.
PSO- 3	Research	मराठी भाषा आणि साहित्यविषयक संशोधनवृत्ती निर्माण होईल.
PSO- 4	Social Responsibility	व्यक्तिमत्त्व विकासास चालना मिळून जबाबदार नागरिक म्हणून जडणघडण होण्यास मदत होईल.

५. अभ्यासक्रमाची संरचना :

		Savitribai Phule Pune University, Pune											
		Credit Framework for Under Graduate (UG)											
Level / Difficulty	Semester	Credits Related to Major					Minor	GE/OE	SEC	AEC	VEC	CC	Total
		Major Core	Major Elective	VSC	IKS	FP / OJT/ CEP							
Vertical (V)		V-1		V-4	V-5	V-6	V-2	V-3	V-4	V-5	V-6		
4.5 / 100	I	4 (T) + 2 (P)	0	2 (T)	2 (T)	0	0	2 (T) + 2 (P)	2 (T/P)	2 (T)	2	2	22
	II	4 (T) + 2 (P)	0	2 (P)	0	0	2 (T)	2 (T) + 2 (P)	2 (T/P)	2 (T)	2	2	22
Exit option: Award of UG Certificate in Major with 44 credits and an additional 4 credits core NSQF course/ Internship OR Continue with Major and Minor													
5.0 / 200	III	6 (T) + 2 (P)	0	2 (T)	0	2 (FP)	2(T)+2(P)	2 (T)	0	2	0	2	22
	IV	6 (T) + 2 (P)	0	0	0	2 (CEP)	2(T)+2(P)	2 (P)	2 (T/P)	2	0	2	22
Exit option: Award of UG Diploma in Major and Minor with 88 credits and an additional 4 credits core NSQF course/ Internship OR Continue with Major and Minor													
5.5 / 300	V	6 (T) + 4 (P)	2 (T) + 2 (T/P)	2 (P)	0	2 (FP/CEP)	2(T)+2(P)	0	0	0	0	0	22
	VI	6 (T) + 4 (P)	2 (T) + 2 (T/P)	0	0	4 (OJT)	2(T)+2(P)	0	0	0	0	0	22
Total 3 Years		48	8	8	2	10	18	12	6	8	4	8	132
Exit option: Award of UG Degree in Major with 132 credits OR Continue with Major and Minor													
6.0 / 400	VII	6 (T) + 4 (P)	2 (T) + 2 (T/P)	0	0	4 (RP)	4(RM)(T)	0	0	0	0	0	22
	VIII	6 (T) + 4 (P)	2 (T) + 2 (T/P)	0	0	8 (RP)	0	0	0	0	0	0	22
Total 4 Years		68	16	8	2	22	22	12	6	8	4	8	176
Four Year UG Honours with Research Degree in Major and Minor with 176 credits													
OR													
6.0 / 400	VII	10(T) + 4(P)	2 (T) + 2 (T/P)	0	0	0	4 (RM)	0	0	0	0	0	22
	VIII	10(T) + 4(P)	2 (T) + 2 (T/P)	0	0	4 (OJT)	0	0	0	0	0	0	22
Total 4 Years		76	16	8	2	14	22	12	6	8	4	8	176
Four Year UG Honours Degree in Major and Minor with 176 credits													

Red 5/1/2023

		Savitribai Phule Pune University, Pune										
		Notes										
Abbreviation: VSC: Vocational Skill Course, IKS: Indian Knowledge System, FP: Field Project, OJT: On Job Training, CEP: Community Engagement and Service, GE/OE: Generic Elective / Open Elective, SEC: Skill Enhancement Course, AEC: Ability Enhancement Course, VEC: Value Education Course, CC: Cocurricular Courses, RP: Research Project, RM: Research Methodology T – Theory, P – Practical												
<ol style="list-style-type: none"> VSC, IKS, FP/OJT/CEP should be related to the Major subject The Minor subject may be from the different disciplines of the same faculty of Major (Core) or they can be from different faculty altogether. OE is to be chosen compulsorily from faculty other than that of the Major. SEC to be selected from the basket of Skill Courses approved by university. Wherever require the BOS can choose theory or practical course as per the need and within the given structure. As per Maharashtra Government Resolution, the affiliated colleges conducting 3-year UG degree programme will seek permission to commence fourth year UG programme as extension by following the prevailing statutory procedures. However, Colleges already having permission and recognition for the PG degree programme along with UG degree programme in the same Major shall be automatically allowed to continue PG degree programme and conduct the fourth year of UG Honors Degree programme without undergoing any additional procedures. Similarly, the colleges with approved PG programme and Ph.D. Research Centre shall be automatically allowed to continue PG Degree programme and start the fourth year of UG Honors with Research Degree programme without undergoing any additional procedures. For students of colleges running only three-year UG Degree Programme, the University shall evolve suitable mechanisms for admission to fourth-year honours program in other Colleges. Frame each course having even number of credits such as 2 or 4 credit. For the award of Minor degree, the student shall declare the choice of the minor stream at the end of the second semester, after exploring various courses. This UG credit structure is applicable for all the programme across all faculties, except the programmes required approval from apex bodies like AICTE, PCI, BCI, COA, NCTE, etc. 												

Red 5/1/2023

COURSE STRUCTURE

1. UG- Marathi : Year-I, Sem-I (w.e.f. academic year 2024-25)

1.1 UG- Marathi Major

Level/ Year/ Sem.	Type	Course Code	Course Title	Credits	Theory/ Practical/ Oral	Int. Exam [Marks]	Ext. Exam [Marks]	Total Marks
L- 4.5 Yr.- 1 st Sem- I	Major Core	MAR-H-101-MJ	साहित्याचे स्वरूप (निवेदनात्मक साहित्यप्रकार) आणि अभ्यासपुस्तक- 'मन में है विश्वास' (लेखक- विश्वास नांगरे पाटील)	4 (T)	Theory	30	70	100
		MAR-H-102-MJP	साहित्यप्रकारांचे सादरीकरण : संकल्पना व स्वरूप	2 (P)	Practical	15	35	50
	VSC	MAR-H-121-VSC	मराठी भाषेची आविष्कार रूपे	2 (T)	Theory	15	35	50

1.2 IKS- Marathi

Level/ Year/ Sem.	Type	Course Code	Course Title	Credits	Theory/ Practical/ Oral	Int. Exam [Marks]	Ext. Exam [Marks]	Total Marks
L- 4.5 Yr.- 1 st Sem- I	IKS	MAR-H-101-IKS	लोककथांमधील भारतीय ज्ञानपरंपरा अभ्यासपुस्तक : 'निवडक गोष्टींच्या गुहेत' (संपादक- डॉ. मंगला वरखेडे)	2 (T)	Theory	15	35	50

1.3 Open Elective- Marathi

Level/ Year/ Sem.	Type	Course Code	Course Title	Credits	Theory/ Practical/ Oral	Int. Exam [Marks]	Ext. Exam [Marks]	Total Marks
L- 4.5 Yr.- 1 st Sem- I	GE/ OE	OE-H-101-MAR	मराठी साहित्य : प्रवासवर्णन अभ्यासपुस्तक- 'किनारा तुला पामराला' (लेखिका- उज्ज्वला पाटीलधर)	2(T)	Theory	15	35	50
		OEP-H-102-MAR	प्रवासवर्णन : सर्जनात्मक लेखन आणि वाचन – प्रात्यक्षिके	2(P)	Practical	15	35	50

1.4 SEC (Skill Enhancement Course)- Marathi

Level/ Year/ Sem.	Type	Course Code	Course Title	Credits	Theory/ Practical/ Oral	Int. Exam [Marks]	Ext. Exam [Marks]	Total Marks
L- 4.5 Yr.- 1 st Sem- I	SEC	SEC-H-101-MAR	व्यक्तिमत्त्वविकास आणि भाषा	2(T)	Theory	15	35	50

2. UG- Marathi : Year-I, Sem-II (w.e.f. academic year 2024-25)

2.1 UG- Marathi Major

Level/ Year/ Sem.	Type	Course Code	Course Title	Credits	Theory/ Practical/ Oral	Int. Exam [Marks]	Ext. Exam [Marks]	Total Marks
L- 4.5 Yr.- 1 st Sem- II	Major Core	MAR-H-151-MJ	साहित्याचे स्वरूप (काव्यात्म व नाट्यत्म साहित्यप्रकार) आणि अभ्यासपुस्तक- 'गीतमाला' (संपादित गीतसंग्रह)	4 (T)	Theory	30	70	100
		MAR-H-152 MJP	साहित्यप्रकारांचे अवलोकन/लेखन	2 (P)	Practical	15	35	50
	VSC	MAR-H-171-VSC	मराठी भाषेचे व्यावसायिक उपयोजन	2 (P)	Practical	15	35	50

2.2 Minor- Marathi

Level/ Year/ Sem.	Type	Course Code	Course Title	Credits	Theory/ Practical/ Oral	Int. Exam [Marks]	Ext. Exam [Marks]	Total Marks
L- 4.5 Yr.- 1 st Sem- II	Minor (Any 1)	MAR-H-191-MN	व्यावहारिक मराठी	2(T)	Theory	15	35	50
		MAR-H-192-MN	मराठी साहित्य : चरित्र व आत्मचरित्र अभ्यासपुस्तक- 'संघर्षातून यशाकडे' (संपादित चरित्रपर लेखसंग्रह)	2(T)				
		MAR-H-193-MN	मराठी साहित्य : कविता अभ्यासपुस्तक – 'मी माझा' (कवी- चंद्रशेखर गोखले)	2(T)				

2.3 Open Elective- Marathi

Level/ Year/ Sem.	Type	Course Code	Course Title	Credits	Theory/ Practical/ Oral	Int. Exam [Marks]	Ext. Exam [Marks]	Total Marks
L- 4.5 Yr.- 1 st Sem- II	GE/ OE	OE-H-151-MAR	मराठी साहित्य : कथा अभ्यासपुस्तक- 'न पेटलेले दिवे' (लेखक- राजा शिरगुप्ते)	2(T)	Theory	15	35	50
		OEP-H-151-MAR	कथा : सर्जनात्मक लेखन आणि वाचन – प्रात्यक्षिके	2(P)	Practical	15	35	50

2.4 SEC (Skill Enhancement Course)- Marathi

Level/ Year/ Sem.	Type	Course Code	Course Title	Credits	Theory/ Practical/ Oral	Int. Exam [Marks]	Ext. Exam [Marks]	Total Marks
L- 4.5 Yr.- 1 st Sem- II	SEC	SEC-H-151-MAR	भाषेची प्राथमिक कौशल्ये	2(T)	Theory	15	35	50

EVALUATION PATTERN

UG- Marathi : Year-I, Sem-I & II (w.e.f. academic year 2024-25)

मूल्यमापनाचा आराखडा - सैद्धांतिक अभ्यासक्रम (T) श्रेयांक- ४

विद्यापीठ सत्र परीक्षा (एकूण गुण : ७०) वेळ : ३ तास

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न निवडीबाबत सूचना	गुण
प्रश्न १ ला	दोन पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (शब्द मर्यादा- ३०० शब्द)	१५
प्रश्न २ रा	दोन पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (शब्द मर्यादा- ३०० शब्द)	१५
प्रश्न ३ रा	दोन पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (शब्द मर्यादा- ३०० शब्द)	१५
प्रश्न ४ था	दोन पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (शब्द मर्यादा- ३०० शब्द)	१५
प्रश्न ५ था	चार पैकी दोन टिपा लिहा. (शब्द मर्यादा- १०० शब्द)	१०
अंतर्गत मूल्यमापन (एकूण गुण : ३०) [प्रत्येक श्रेयांकासाठी ३०% चे अंतर्गत मूल्यमापन करावे.]		
१.	लेखी परीक्षा	२०
२.	मौखिक परीक्षा/ प्रकल्पलेखन/ क्षेत्रीय अभ्यास(माहितीच्या संकलानासह)/ क्षेत्रभेट-अहवाल/ घटक चाचणी/समूह चर्चा/ ग्रंथालयीन कार्य/सादरीकरण/ प्रश्नमंजुषा/ गृहपाठ/ विस्तार कार्य/संशोधन प्रकल्प/खुले पुस्तक परीक्षा (अंतर्गत मूल्यमापनासाठी वरीलपैकी पर्याय निवडावा.)	१०

मूल्यमापनाचा आराखडा - सैद्धांतिक अभ्यासक्रम (T) श्रेयांक- २

विद्यापीठ सत्र परीक्षा (एकूण गुण : ३५) वेळ : २ तास

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न निवडीबाबत सूचना	गुण
प्रश्न १ ला	दोन पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (शब्द मर्यादा- ३०० शब्द)	१५
प्रश्न २ रा	दोन पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (शब्द मर्यादा- ३०० शब्द)	१५
प्रश्न ३ रा	दोन पैकी एक टीप लिहा. (शब्द मर्यादा- १०० शब्द)	५
अंतर्गत मूल्यमापन (एकूण गुण : १५) [प्रत्येक श्रेयांकासाठी ३०% चे अंतर्गत मूल्यमापन करावे.]		
१.	लेखी परीक्षा	१०
२.	मौखिक परीक्षा/ प्रकल्पलेखन/ क्षेत्रीय अभ्यास(माहितीच्या संकलानासह)/ क्षेत्रभेट-अहवाल/ घटक चाचणी/समूह चर्चा/ ग्रंथालयीन कार्य/सादरीकरण/ प्रश्नमंजुषा/गृहपाठ/ विस्तार कार्य/संशोधन प्रकल्प/खुले पुस्तक परीक्षा (वरीलपैकी पर्याय निवडावा.)	०५

मूल्यमापनाचा आराखडा - प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रम

विद्यापीठ प्रात्यक्षिक परीक्षा

१.	प्रात्यक्षिक परीक्षा (प्रात्यक्षिक विषयास अनुसरून)	वेळ- २ तास	श्रेयांक- २	३५ गुण
अंतर्गत प्रात्यक्षिक परीक्षा [प्रत्येक श्रेयांकासाठी ३०% चे अंतर्गत मूल्यमापन करावे.]				
१.	मौखिक परीक्षा/ प्रकल्पलेखन/ क्षेत्रीय अभ्यास(माहितीच्या संकलानासह)/ क्षेत्रभेट-अहवाल/घटक चाचणी/समूह चर्चा/ ग्रंथालयीन कार्य/सादरीकरण/ प्रश्नमंजुषा/ गृहपाठ/विस्तार कार्य/संशोधन प्रकल्प/खुले पुस्तक परीक्षा (अंतर्गत मूल्यमापनासाठी वरीलपैकी पर्याय निवडावेत.)		श्रेयांक- २	१५ गुण

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-१) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Major Core	Credits- 4 (Theory)	Weeks-15 Hours- 60
MAR-H-101-MJ	साहित्याचे स्वरूप (निवेदनात्म साहित्यप्रकार) अभ्यासपुस्तक : ‘मन में है विश्वास’ (लेखक- विश्वास नांगरे पाटील)	Int. Marks 30	Ext. Marks 70

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून साहित्याचे स्वरूप आणि साहित्यप्रकारांची संकल्पना जाणून घेता येईल. तसेच कथा, कादंबरी, चरित्र-आत्मचरित्र आदी साहित्यप्रकारांचे स्वरूप, आत्मकथन निर्मितीच्या प्रेरणा, या साहित्यप्रकारांची वैशिष्ट्ये आणि मराठी आत्मकथनांची वाटचाल समजून घेण्यास मदत होईल. त्याचबरोबर अभ्यासासाठी नेमलेल्या साहित्यकृतीचा आस्वाद घेता येईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

- साहित्याचे स्वरूप आणि साहित्यप्रकारांची (निवेदनात्मक) संकल्पना जाणून घेणे.
- कथा, कादंबरी आणि चरित्र-आत्मचरित्र आदी निवेदनात्मक साहित्यप्रकारांचा स्वरूपपरिचय आणि मराठी आत्मकथनांची वाटचाल समजून घेणे.
- नेमलेल्या अभ्यासपुस्तकातील आशयाचा आस्वाद घेणे आणि विश्लेषण करणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	१.१ साहित्याचे स्वरूप १.२ साहित्याचे प्रकार (निवेदनात्म आणि कथनात्म) १.३ कथा, कादंबरी आणि चरित्र-आत्मचरित्र आदी निवेदनात्मक साहित्यप्रकारांचा स्वरूपपरिचय १.४ मराठी आत्मकथन : स्वरूप, प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि वाटचाल	२	३०
२	अभ्यासपुस्तक : ‘मन में है विश्वास’ (लेखक- विश्वास नांगरे पाटील)	२	३०

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	साहित्याचे स्वरूप आणि साहित्यप्रकारांची संकल्पना ज्ञान होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	आत्मकथन या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि मराठी आत्मकथनांची वाटचाल यांचे ज्ञान विद्यार्थी अवगत करतील.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	आत्मकथनांच्या अभ्यासातून साहित्याचा आस्वाद घेण्याची प्रेरणा मिळेल.	आत्मकथन वाचन
Co-4 Analysing	आत्मकथन या साहित्यप्रकाराच्या संदर्भात विद्यार्थ्यांची आकलन आणि विश्लेषणक्षमता विकसित होईल.	आशय विश्लेषण
Co-5 Evaluating	आत्मकथन वाचन, आस्वादन, विश्लेषण, वर्गीकरण, मूल्यनिर्णय या प्रक्रियेतून विद्यार्थ्यांची साहित्यविषयक अभ्यासाची समज विकसित होईल.	आत्मकथन रसग्रहण
Co-6 Creating	आत्मकथनाच्या अभ्यासातून विद्यार्थ्यांना अनुभवमांडणीची कला अवगत होईल. त्याचप्रमाणे अनुभव विश्लेषणाची प्रेरणा मिळेल.	स्व-अनुभवांचे सादरीकरण

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domen Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility	
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	
CO-1	3		3		3					2					2	3				
CO-2	3		2		2					2		2	2		3	3				
CO-3	2		2							3					3	2				
CO-4	2		3		2				2	3			2		3	2				
CO-5	2		3		3				2	3			2		2	2				
CO-6	3		2		2				2	2			2		2	3				
Wgt Avg	2.5		2.5		2.4				2	2.5		2	2		2.5	2.5				

संदर्भ ग्रंथ :

१. वाङ्मयप्रकार संकल्पना व स्वरूप - संपादक, आनंद वास्कर, अन्वय प्रकाशन पुणे, २००८
२. मराठी वाङ्मयाची वाटचाल : स्वरूप व संकल्पना, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
३. चरित्र – आत्मचरित्र – अ. म. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे , २०१५
४. चरित्र – आत्मचरित्र – जान्हवी संत, मोघे, कोल्हापूर
५. चरित्र – आत्मचरित्र – सदा कऱ्हाडे, लोकवाङ्मयगृह प्रकाशन मुंबई, १९७६
६. आत्मचरित्र मराठी विश्वकोश, खंड २ मधील रा. ग. जाधव यांचे टिपण
७. म. वा. इ. खंड ५ भाग २ संपादक रा. श्री. जोग, म.सा.प पुणे
८. आत्मचरित्र मीमांसा - आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाउस, पुणे, १९९८
९. २० व्या शतकातील मराठी आत्मचरित्र - उषा हस्तक, स्नेहवर्धन प्रकाशन, २००६
१०. निळी पहाट – रा. ग. जाधव
११. आत्मसंवाद- संपादक डॉ. आर. के. देवरे, डॉ. रवींद्र ठाकूर, डॉ. रवींद्र कडू
१२. प्रदक्षिणा खंड १, २ कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे
१३. चरित्र-आत्मचरित्र : तंत्र आणि इतिहास - अ. म. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे, १९९९
१४. प्राचीन मराठीतील चरित्रलेखन – वसंत बोरगावकर
१५. साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ - डॉ. अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन पुणे, १९८९

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-१) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Major Core	Credits- 2 (Practical)	Weeks-15 Hours- 60
MAR-H-102-MJP	साहित्यप्रकारांचे सादरीकरण : संकल्पना व स्वरूप	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून साहित्यप्रकारांची आवाहनक्षमता समजून घेता येईल. तसेच साहित्यप्रकारांचे वाचन आणि काव्यवाचन, कथाकथन, कादंबरीचे अभिवाचन, चरित्रकथन, आत्मनिवेदन इ. साहित्यप्रकारांचे सादरीकरण करता येईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

- साहित्यप्रकारांची आवाहनक्षमता समजून घेणे.
- साहित्यप्रकारांचे वाचन करण्याचे कौशल्ये आत्मसात करणे.
- काव्यवाचन, कथाकथन, कादंबरीचे अभिवाचन, चरित्रकथन, आत्मनिवेदन इ. साहित्यप्रकारांचे सादरीकरण करण्याचे कौशल्य आत्मसात करणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	१.१ साहित्यप्रकारांची आवाहनक्षमता १.२ साहित्यप्रकारांची शैलीविशिष्टता आणि वाचन : परस्पर संबंध	१	३०
२	साहित्यप्रकारांचे सादरीकरण : काव्यवाचन, कथाकथन, कादंबरीचे अभिवाचन, चरित्रकथन, आत्मनिवेदन इ.	१	३०

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	साहित्यप्रकारांची आवाहनक्षमता ज्ञात होईल.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-2 Understanding	साहित्यप्रकारांचे वाचन करण्याचे कौशल्य विद्यार्थी अवगत करतील.	व्याख्यान, साहित्यप्रकारांचे वाचन
Co-3 Applying	साहित्यप्रकारांचे कौशल्यपूर्ण वाचन करू शकतील.	सादरीकरण
Co-4 Analysing	साहित्यप्रकारांचे वाचन आणि सादरीकरण करण्यासंदर्भात विद्यार्थ्यांची आकलन आणि विश्लेषणक्षमता विकसित होईल.	आशय विश्लेषण
Co-5 Evaluating	काव्यवाचन, कथाकथन, कादंबरीचे अभिवाचन, चरित्रकथन, आत्मनिवेदन इत्यादींचे सादरीकरण करताना साहित्यप्रकारनिहाय मूल्यमापन करता येईल.	सादरीकरणाचा सराव
Co-6 Creating	काव्यवाचन, कथाकथन, कादंबरीचे अभिवाचन, चरित्रकथन, आत्मनिवेदन इत्यादींचे सादरीकरण करण्याचे कौशल्य अवगत होईल त्यानुसार विद्यार्थी साहित्यप्रकारांचे सादरीकरण करू शकतील.	साहित्यप्रकारांचे सादरीकरण

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domain Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
CO-1	3									2					2	3			
CO-2	2									2					2	3	3		
CO-3	2									2					2	3	3		
CO-4	3		3		3					2					2	3			
CO-5	3		3		3					2					2	3			
CO-6	2									2					2				2
Wgt. Avg.	2.5		3		3					2					2	3	3		2

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-१) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Vocational Skill Course	Credits- 2 (Theory)	Weeks-15 Hours- 30
MAR-H-121-VSC	मराठी भाषेची आविष्काररूपे	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून मराठी भाषेचे मानवी जीवनव्यवहारातील स्थान व स्वरूप समजण्यास मदत होईल. बोलीभाषा, परिभाषा व प्रमाणभाषा या तिन्ही संकल्पनांचा वापर करून व्यावसायिक पातळीवर लेखन, वाचन व संभाषण इत्यादींचा कौशल्याने वापर करता येतील.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

- भाषानिर्मितीची प्रक्रिया व तिचे व्यावसायिक उपयोजन समजावून सांगणे.
- प्रमाणभाषा म्हणजे काय हे सांगून तिचे स्वरूप, नियम इ. समजावून सांगणे .
- बोलीभाषा म्हणजे काय हे सांगून त्याला बोलीभाषेद्वारा लेखन, वाचन, संभाषण करण्यास प्रोत्साहित करणे.
- परिभाषा म्हणजे काय ते सांगून परिभाषेची संकल्पना, निर्मिती, स्वरूप इ. समजावून सांगणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	१. भाषेची निर्मिती, आवश्यकता व तिचे मानवी जीवनातील स्थान २. मराठी भाषेचे स्वरूप ३. बोलीभाषा ४. प्रमाणभाषा – स्वरूप, नियम इ. ५. परिभाषा – संकल्पना, निर्मिती, स्वरूप इ.	२	३०

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	भाषेची निर्मिती, आवश्यकता व तिचे मानवी जीवनातील स्थान ज्ञात होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	बोलीभाषा, प्रमाणभाषा व परिभाषा या संकल्पना स्पष्ट होतील. त्याचबरोबर मराठी प्रमाणभाषेचे स्वरूप व नियम यांचे आकलन होईल.	व्याख्यान
Co-3 Applying	बोलीभाषा, प्रमाणभाषा व परिभाषा यांचा कौशल्यपूर्ण वापर करून वाचन, लेखन व संभाषण इत्यादी क्रिया अस्खलितपणे करता येतील.	स्वयं-अध्ययन
Co-4 Analysing	बोलीभाषा, प्रमाणभाषा व परिभाषा यांच्यातील साम्य-भेदाचे विश्लेषण करता येईल.	स्वयं-अध्ययन
Co-5 Evaluating	बोलीभाषा, प्रमाणभाषा व परिभाषा यांच्यातील साम्य-भेदाचे मूल्यमापन करता येईल.	मूल्यमापन
Co-6 Creating	बोलीभाषा, प्रमाणभाषा व परिभाषा यांचा वापर करून भाषेच्या विविध आविष्काररूपांची निर्मिती करता येईल.	कृतीयुक्त अध्ययन

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domain Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
CO-1	3									3					3	3			2
CO-2	3	2								3					3	3	3		
CO-3	2	3								3					3	3	3		2
CO-4	2				3					3					3	3	3		
CO-5	2		3							3					3	3	3		
CO-6	3									3					3	3	3		2
Wgt. Avg.	2.5	2.5	3		3					3					3	3	3		2

संदर्भ ग्रंथ :

१. व्यावहारिक मराठी _ पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
२. व्यावहारिक मराठी _ डॉ. कल्याण काळे, डॉ. दत्तात्रय पुंडे
३. व्यावहारिक मराठी _ डॉ. स्नेहल तावरे (संपा.)
४. व्यावहारिक मराठी _ डॉ. लीला गोविलकर, डॉ. जयश्री पाटणकर
५. व्यावहारिक मराठी _ डॉ. सयाजीराजे मोकाशी, प्रा. रंजना नेमाडे
६. व्यावहारिक मराठी _ डॉ. ल. रा. नसिराबादकर
७. व्यावहारिक मराठी भाषा _ शरदिनी मोहिते
८. व्यावहारिक व उपयोजित मराठी _ डॉ. संदीप सांगळे (संपा.)
९. व्यावहारिक व उपयोजित मराठी _ डॉ. मनोहर रोकडे
१०. मराठी भाषा : उपयोजन व सर्जन _ प्रा. सुहासकुमार बोबडे
११. उपयोजित मराठी _ डॉ. केतकी मोडक, प्रा. सुजाता शेणई, श्री. संतोष शेणई
१२. व्यावहारिक मराठी _ श्री. प्रकाश परब
१३. व्यावहारिक व उपयोजित मराठी आणि प्रसारमाध्यमांची कार्यशैली _ डॉ. संदीप सांगळे (संपा.)
१४. मराठी भाषेची संवाद कौशल्ये (पुस्तक क्र. १ ते ८) _ य. च. म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
१५. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये _ य. च. म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
१६. वैखरी, भाषा आणि भाषा व्यवहार _ अशोक केळकर
१७. निबंधलेखन : संकल्पना स्वरूप व प्रकार – सुधाकर शेलार, अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे २०२२

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-१) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Indian Knowledge System [IKS]	Credits- 2 (Theory)	Weeks-15 Hours- 30
MAR-H-101-IKS	लोककथांमधील भारतीय ज्ञानपरंपरा अभ्यासपुस्तक : 'निवडक गोष्टींच्या गुहेत' (संपादक- डॉ. मंगला वरखेडे)	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून लोककथांची संकल्पना आणि त्यांचे स्वरूप जाणून घेता येईल. तसेच या लोककथांमधील भारतीय ज्ञानपरंपरा समजून घेता असताना भारतीय ज्ञानपरंपरेचा शोध घेण्यास विद्यार्थी प्रवृत्त होतील. लोककथांतील शहाणपण, चातुर्य, अद्भुतता आणि बोधप्रदता यांचा जीवनात वापर करण्याचे मूल्यात्मक संस्कार या अभ्यासपत्रिकेद्वारा होतील.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे:

- लोककथांच्या आविष्काराचे स्वरूप, व्याप्ती आणि विशेष समजावून देणे.
- लोककथांच्या आविष्कार रूपातील सांस्कृतिकता आणि त्यांचे महत्त्व जाणून घेणे.
- लोककथांतील ज्ञानपरंपरांचा स्रोत जाणून घेणे.

अभ्यासक्रम:

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	लोककथांमधील भारतीय ज्ञानपरंपरा १.१ लोककथा : स्वरूप व व्याप्ती १.२ लोककथांचा भारतीय ज्ञानपरंपरेशी असलेला अनुबंध	१	१५
२	अभ्यासपुस्तक : 'निवडक गोष्टींच्या गुहेत' (संपादक- डॉ. मंगला वरखेडे)	१	१५

अभ्यासपत्रिकेचीअध्ययननिष्पत्ती (COs):

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	'लोककथा' या मौखिक कथनपरंपरेचा परिचय होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	भारतीय ज्ञानपरंपरेची संकल्पना आणि स्वरूप यांचे आकलन होईल.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	लोककथांचे संकलन करण्याची प्रेरणा मिळेल.	स्वयं-अध्ययन
Co-4 Analysing	लोककथेच्या माध्यमातून भारतीय ज्ञानपरंपरेचे विश्लेषण करता येईल.	व्याख्यान, सराव, स्वयं-अध्ययन
Co-5 Evaluating	लोककथांच्या माध्यमातून जीवनविषयक समज विकसित होईल.	व्याख्यान, सराव, स्वयं-अध्ययन
Co-6 Creating	लोककथांतून आलेल्या भारतीय ज्ञानपरंपरेचे उपयोजन वास्तव जीवनात करता येईल.	पूरक कृतींचे उपयोजन

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domen Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility	
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	
CO-1	2									3			3		3	3				2
CO-2	2									3			3		3	3				
CO-3										3					3			3	2	
CO-4	2		3						2	3			3		3	3				
CO-5	2			2						3			3		3					2
CO-6	2									3					3	3				2
Wgt Avg	2		3	2					2	3			3		3	3		3		2

काही पूरक कृती:

- १) परिसरातील मौखिक लोककथा शोधणे आणि संकलन करणे.
- २) लोककथांची रचना समजून घेऊन त्यातून नव्या गोष्टी रचण्याचा प्रयत्न करणे.

संदर्भ ग्रंथ:

१. आपटे वा. गो. (१९०९) : बालभागवत, पुणे : आनंद
२. आंबेकर बापूजी त्र्यंबक (१९४४) : हितोपदेश (भाषांतर), पुणे : चित्रशाळा प्रकाशन
३. आंबेकर बापूजी त्र्यंबक (१९४९) : पंचतंत्र, पुणे: चित्रशाळा प्र. ४ थी आ.
४. उजंबळेकर कृष्ण मुकुंद (१९५९) : राजा कुबेर, नागपूर : कालिंदी प्रकाशन.
५. कानिटकर बा.मो (१९४९) : माझी इसापनीती, पुणे : सिटी बुक स्टॉल.
६. कालेलकर गोविंद मंगेश (१९३४) : लौकिक दंतकथा, बडोदे : श्रीसयाजी ग्रंथमाला, पुनर्मुद्रण, शब्दालय, श्रीरामपूर.
७. कोसंबी धर्मानंद (१९७८) : जातककथासंग्रह, भाग १ ते ३, मुंबई: महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ.
८. कोळेकर वैदेही : मराठी लोककथा : स्वरूपमीमांसा, औरंगाबाद : सविता प्रकाशन.
९. घोलप मधुकर सदाशिव (१९६८) : तेनालीराम यांच्या चातुर्यकथा, पुणे : सुनंदा साहित्य.
१०. छत्रे सदाशिव काशिनाथ (१९४३) : वेताळपंचविशी, मुंबई: द. वि. पाठक, १२ वी आ.
११. जोशी अनंत काशिनाथ (१९६८) : सिंहासनबत्तीशी, पुणे : रम्यकथा.
१२. जोशी चिंतामण विनायक (२००८) : जातकांतील निवडक गोष्टी, श्रीरामपूर : शब्दालय प्रकाशन.
१३. जोशी प्रभाकर शंकर (१९६३) : कथासरित्सागर, मुंबई: व्होरा आणि कं.
१४. ढेरे रा. चिं.; भावे ह. अ. (१९७६) : वेताळपंचविशी, पुणे : वरदा बुक्स...
१५. दाते शंकर गणेश (१९५५) : लोककथा, मुंबई: मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय.
१६. देव शंकरराव (१९८८) : उपनिषदातील दहा गोष्टी, पुणे : सुलभ राष्ट्रीय ग्रंथमाला ट्रस्ट.
१७. पाठक बा. ल. (१९६३) : बिरबल आणि बादशहाच्या गोष्टी, भाग १ ते ४, मुंबई : बा. ल. पाठक.

१८. पाबळकर कृ. ना. (१९११) : पुराणातील मौजेच्या गोष्टी, मुंबई: पाठक.
१९. पायगावकर सुमती (१९६३) : हॅन्स अण्डरसनच्या गोष्टी, पुणे : व्हीनस प्रकाशन.
२०. बाबर सोजिनी (संपा.) : सांगीवांगी, मुंबई: महाराष्ट्र शासन, शिक्षण विभाग.
२१. बाबर सरोजिनी (१९५७): मराठी लोककथा, पुणे : पुणे विद्यापीठ.
२२. भागवत दुर्गा (१९९०): बालजातक, पुणे : वरदा
२३. वाकोडे मधुकर (संपा.) (१९९२) : मराठी लोककथा, दिल्ली : साहित्य अकादेमी.

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-१) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	General Elective / Open Elective [GE/OE]	Credits- 2 (Theory)	Weeks-15 Hours- 30
OE-H-101-MAR	मराठी साहित्य : प्रवासवर्णन अभ्यासपुस्तक- 'किनारा तुला पामराला' (लेखिका- उज्ज्वला पाटीलधर)	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून 'प्रवासवर्णन' या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, त्याच्या निर्मितीच्या प्रेरणा, या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये, वेगळेपण आणि मराठी प्रवासवर्णनांची वाटचाल समजून घेण्यास मदत होईल. त्याचबरोबर 'किनारा तुला पामराला' या नेमलेल्या प्रवासवर्णनाच्या अध्ययनातून जीवनविषयक समज विकसित होण्यास मदत होईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे:

१. प्रवासवर्णन हा साहित्यप्रवाह समजावून घेण्यास मदत करणे.
२. प्रवासवर्णन या साहित्यप्रकाराची माहिती (स्वरूप, घटक, विशेष, प्रेरणा इ.) करून देणे.
३. नेमलेल्या अभ्यासपुस्तकाच्या अध्ययनातून जीवनविषयक समज विकसित होण्यास मदत करणे.

अभ्यासक्रम:

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	मराठी साहित्य : प्रवासवर्णन १.१ मराठी साहित्याचे स्वरूप आणि प्रकार १.२ प्रवासवर्णन : संकल्पना, स्वरूप, लेखनाच्या प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपण १.३ मराठी प्रवासवर्णनांची वाटचाल	१	१५
२	अभ्यासपुस्तक- 'किनारा तुला पामराला' (लेखिका- उज्ज्वला पाटीलधर)	१	१५

अभ्यासपत्रिकेचीअध्ययननिष्पत्ती (COs):

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	मराठी साहित्याचे स्वरूप आणि प्रकार यांचा परिचय होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	प्रवासवर्णन या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि मराठी प्रवासवर्णनांची वाटचाल यांचे ज्ञान विद्यार्थी अवगत करतील.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	प्रवासवर्णनाच्या अध्ययनातून जीवनविषयक दृष्टीकोण विकसित होईल.	स्वयं-अध्ययन
Co-4 Analysing	प्रवासवर्णन या साहित्यप्रकाराच्या संदर्भात विद्यार्थ्यांची आकलन आणि विश्लेषणक्षमता विकसित होईल.	व्याख्यान, सराव,
Co-5 Evaluating	प्रवासवर्णन या साहित्यप्रकाराच्या अध्ययनातून जीवनविषयक समज विकसित होईल.	व्याख्यान, सराव
Co-6 Creating	विद्यार्थी प्रवासवर्णनपर लेखन करण्यास प्रवृत्त होतील.	पूरक कृतींचे उपयोजन

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
Disciplinary Knowledge																			
Communication Skills																			
Critical Thinking																			
Problem Solving																			
Analytical reasoning																			
Research-related skills																			
Cooperation/Team work																			
Scientific reasoning																			
Reflective thinking																			
Self-directed learning																			
Information/Digital literacy																			
Multicultural Competence																			
Moral & Ethical Values																			
Leadership Readiness																			
Life-long Learning																			
Domain Knowledge																			
Professional Skills																			
Research																			
Social Responsibility																			
CO-1	2									2					2	2			
CO-2	3									3					3	3			
CO-3										3					3				2
CO-4					2					2					2				
CO-5			3												3	2			2
CO-6															2	3			
Wgt. Avg.	2.5		3		2					2.5					2.5	2.5			2

संदर्भ ग्रंथ:

१. लघुनिबंध ते मुक्तगद्य- वि. शं. चौगुले.
२. ग्रंथसंवाद- वि. शं. चौगुले.
३. मराठी लघुनिबंधाचा इतिहास- डॉ. आनंद यादव
४. साठोत्तरी प्रवासवर्णने : वाटा आणि वळणे - डॉ. वैशाली गुंजेकर - अक्षरदालन प्रकाशन - कोल्हापूर - २०२३
५. प्रवासवर्णनांचा प्रवास - मुकुंद वझे - देशमुख आणि कंपनी - पुणे - २०१६
६. मावंदे (निवडक प्रवासवर्णनांची समीक्षा) - चंद्रकांत वर्तक - विश्वमोहिनी प्रकाशन - पुणे - १९९३
७. प्रतिभासाधन- ना. सी. फडके
८. 'प्रदक्षिणा' मधील लेख- वि. ह. कुलकर्णी
९. आधुनिक मराठी वाड.मय इतिहासाचे खंड
१०. मराठी प्रवासवर्णनांची वाटचाल- डॉ. नीला पांढरे - स्नेहवर्धन प्रकाशन - पुणे - २०१८
११. प्रवासवर्णन : एक वाड.मय प्रकार- वसंत सावंत
१२. मराठीतील प्रवासवर्णने : प्रेरणा व स्वरूप- चंद्रकांत वर्तक
१३. मजल दरमजल (प्रस्तावना - प्रवास लेखन)- रा. भि. जोशी
१४. सृजनात्मक लेखन- आनंद पाटील
१५. साहित्याचे मानदंड - गंगाधर गाडगीळ - पॉप्युलर प्रकाशन - मुंबई - १९६२

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-१) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	General Elective / Open Elective [GE/OE]	Credits- 2 (Practical)	Weeks-15 Hours- 60
OEP-H-102-MAR	प्रवासवर्णन : सर्जनात्मक लेखन आणि वाचन – प्रात्यक्षिके	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून प्रात्यक्षिकांच्या माध्यमातून प्रवासवर्णन या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप समजून घेण्यास मदत होईल. साधारणपणे सर्वच जण प्रवास करत असतात. मात्र सर्वच जण त्याला शब्दरूप देत नाहीत. त्या प्रवासाला शब्दरूप देण्यासाठी तो सहेतुक व 'उघड्या डोळ्यांनी' केलेला असणे महत्वाचे आहे. त्याच्या सूक्ष्म नोंदी ठेवणे आवश्यक आहे. प्रवासी, प्रवास व प्रदेश हे प्रवासाचे तीन महत्वाचे घटक आहेत. या तीन घटकांना डोळ्यासमोर ठेवून प्रवासवर्णन कसे लिहिले जाते? याचा परिचय या अभ्यासपत्रिकेतून होईल. त्याचबरोबर स्वतः केलेल्या प्रवासाला शब्दरूप कसे द्यायचे? याचे कौशल्ये आत्मसात होण्यास मदत होईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे:

१. प्रवासवर्णन हा साहित्यप्रवाह समजावून घेण्यास मदत करणे.
२. विद्यार्थ्यांमधील सूक्ष्म निरीक्षण व आकलन शक्तीचा विकास करणे.
३. प्रवासाची कृती करून प्रवासवर्णनपर सर्जनात्मक लेखन करण्यास प्रवृत्त करणे.

अभ्यासक्रम:

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	स्थलभेट वर्णन / सहल वर्णन / प्रवास (सफर / फेरफटका / पर्यटन) वर्णन / क्षेत्रभेट वर्णन / अभ्यासदौरा वर्णन (येथे विद्यार्थ्यांने केलेल्या प्रवासाचे सर्जनात्मक लेखन करणे आणि त्याचे वाचन करणे अपेक्षित आहे.)	२	६०

अभ्यासपत्रिकेचीअध्ययननिष्पत्ती (COs):

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	प्रवासवर्णन लिहिताना विद्यार्थ्यांच्या स्मरणशक्तीचा विकास होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	विद्यार्थी प्रवासाद्वारे विविध प्रदेश पाहून तेथील भौगोलिक परिस्थिती, समाज, संस्कृती, भाषा इ. बाबी समजून घेतील.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	विद्यार्थी विविध प्रदेशाला भेटी देतील व त्या प्रवासातील विविध बाबींच्या नोंदी ठेवायला शकतील.	स्वयं-अध्ययन
Co-4 Analysing	भौगोलिक परिस्थितीचा समाज, संस्कृती, भाषा इ. बाबींवर होणाऱ्या परिणामाबाबत विश्लेषण करू शकतील.	व्याख्यान, सराव,
Co-5 Evaluating	प्रवासवर्णनपर लेखनातील विषय आणि आशयाभिव्यक्तीचे मूल्यमापन करू शकतील.	व्याख्यान, सराव
Co-6 Creating	विद्यार्थी प्रवासवर्णनपर लेखन करण्यास प्रवृत्त होतील.	पूरक कृतींचे उपयोजन

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
Disciplinary Knowledge																			
Communication Skills																			
Critical Thinking																			
Problem Solving																			
Analytical reasoning																			
Research-related skills																			
Cooperation/Team work																			
Scientific reasoning																			
Reflective thinking																			
Self-directed learning																			
Information/Digital literacy																			
Multicultural Competence																			
Moral & Ethical Values																			
Leadership Readiness																			
Life-long Learning																			
Domain Knowledge																			
Professional Skills																			
Research																			
Social Responsibility																			
Wgt. Avg.	2.5		3		3					2.5			2		2.5	2.5			2

संदर्भ ग्रंथ:

१. लघुनिबंध ते मुक्तगद्य- वि. शं. चौगुले.
२. ग्रंथसंवाद- वि. शं. चौगुले.
३. मराठी लघुनिबंधाचा इतिहास- डॉ. आनंद यादव
४. साठोत्तरी प्रवासवर्णने : वाटा आणि वळणे - डॉ. वैशाली गुंजेकर - अक्षरदालन प्रकाशन - कोल्हापूर - २०२३
५. प्रवासवर्णनांचा प्रवास - मुकुंद वझे - देशमुख आणि कंपनी - पुणे - २०१६
६. मावंदे (निवडक प्रवासवर्णनांची समीक्षा) - चंद्रकांत वर्तक - विश्वमोहिनी प्रकाशन - पुणे - १९९३
७. प्रतिभासाधन- ना. सी. फडके
८. 'प्रदक्षिणा' मधील लेख- वि. ह. कुलकर्णी
९. आधुनिक मराठी वाड.मय इतिहासाचे खंड
१०. मराठी प्रवासवर्णनांची वाटचाल- डॉ. नीला पांढरे - स्नेहवर्धन प्रकाशन - पुणे - २०१८
११. प्रवासवर्णन : एक वाड.मय प्रकार- वसंत सावंत
१२. मराठीतील प्रवासवर्णने : प्रेरणा व स्वरूप- चंद्रकांत वर्तक
१३. मजल दरमजल (प्रस्तावना - प्रवास लेखन)- रा. भि. जोशी
१४. सृजनात्मक लेखन- आनंद पाटील
१५. साहित्याचे मानदंड - गंगाधर गाडगीळ - पॉप्युलर प्रकाशन - मुंबई - १९६२

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-१) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Skill Enhancement Course [SEC]	Credits- 2 (Theory)	Weeks-15 Hours- 30
SEC-H-101-MAR	व्यक्तिमत्त्वविकास आणि भाषा	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून व्यक्तिमत्त्वविकासातील भाषेचे स्थान समजून घेण्यास मदत होईल. भाषा संवाद साधण्याचे एक उत्तम माध्यम आहे तसेच विचार प्रक्रियेला चालना देऊन व्यक्तिमत्त्व घडवण्यामध्ये भाषा अत्यंत महत्त्वाचा घटक आहे. म्हणूनच व्यक्तिमत्त्व विकासाला आकार देण्यासाठी भाषा अतिशय महत्त्वाची असते याविषयीचा समज विकसित होण्यास मदत होईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे:

- व्यक्तिमत्त्व संकल्पना, तिचे स्वरूप व व्यक्तिमत्त्वविकासाचे जीवनातील स्थान व महत्त्व पटवून देणे.
- व्यक्तिमत्त्वविकासासाठी आवश्यक घटकांचा शोध घेणे.
- व्यक्तिमत्त्वविकासातील भाषेचे स्थान व महत्त्व समजून देणे.

अभ्यासक्रम:

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	१.१ व्यक्तिमत्त्व संकल्पना व स्वरूप १.२ व्यक्तिमत्त्व विकासाचे जीवनातील स्थान आणि महत्त्व १.३ व्यक्तिमत्त्वावर प्रभाव टाकणारे घटक	१	१५
२	व्यक्तिमत्त्व विकासातील भाषेचे स्थान २.१ भाषा म्हणजे काय २.२ व्यक्तिमत्त्व विकासातील भाषेचे स्थान व महत्त्व २.३ भाषा आणि व्यक्तिमत्त्व यांचा सहसंबंध	१	१५

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययननिष्पत्ती (COs):

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	व्यक्तिमत्त्व संकल्पना व तिचे स्वरूप यांचे ज्ञान अवगत होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	व्यक्तिमत्त्वविकासाचे जीवनातील स्थान आणि महत्त्व स्पष्ट करता येईल.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	जीवनव्यवहारात भाषिक कौशल्यांचा प्रभावी वापर करता येईल.	स्वयं-अध्ययन
Co-4 Analysing	व्यक्तिमत्त्वविकासातील भाषेच्या उपयोजनाचे विश्लेषण करता येईल.	व्याख्यान, सराव
Co-5 Evaluating	व्यक्तिमत्त्वविकासातील भाषेच्या उपयोजनाचे मूल्यमापन करता येईल	व्याख्यान, सराव
Co-6 Creating	व्यक्तिमत्त्वाचा विकास साधण्यास विद्यार्थी प्रवृत्त होतील.	पूरक कृतींचे उपयोजन

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domain Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
CO-1	3									3					3	3			
CO-2	3									3					3	3			2
CO-3	2	3								2					2	3			2
CO-4					3					2					2	2			
CO-5			3							2					2	2			
CO-6	2	3								3					3	2			2
Wgt. Avg.	2.5	3	3		3					2.5					2.5	2.5			2

संदर्भ ग्रंथ:

१. मराठी साहित्य : प्रेरणा आणि स्वरूप, संपादक डॉ. गो.मा. पवार, डॉ. म.द. हातकणंगलेकर
२. मराठी भाषेची संवाद कौशल्ये (पुस्तक क्र. १ ते ८) य.च.म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
३. व्यक्तिमत्त्व विकास, य.च.म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
४. वैखरी, भाषा आणि भाषा व्यवहार, डॉ. अशोक केळकर
५. व्यासपीठ- डॉ. महादेव वाळुंज, अक्षरमानव प्रकाशन, पुणे
६. व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी संभाषण व लेखन कौशल्ये- डॉ. पृथ्वीराज तौर, डॉ. शैलेंद्र लेंडे, डॉ. वंदना महाजन, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
७. व्यक्तिमत्त्व विकास- प्रा. विनय पाटील, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
८. मराठी भाषिक कौशल्ये विकास- डॉ. पृथ्वीराज तौर, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
९. लेखन कौशल्ये- मुद्रितशोधन आणि सर्जनशील लेखन, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
१०. उपयोजित मराठी लेखन व संवादकौशल्याचा परिचय- सत्यजित साळवे, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
११. मुद्रित माध्यमांसाठी लेखन कौशल्य, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
१२. आधुनिक भारतीय भाषा - गीतांजली चिने, हरेश शेळके, प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव, २०२०
१३. व्यावहारिक मराठी - ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-२) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Major Core	Credits- 4 (Theory)	Weeks-15 Hours- 60
MAR-H-151-MJ	साहित्याचे स्वरूप (काव्यात्म आणि नाट्यात्म साहित्यप्रकार) अभ्यासपुस्तक : 'गीतमाला' (संपादित गीतसंग्रह)	Int. Marks 30	Ext. Marks 70

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून काव्यात्म आणि नाट्यात्म साहित्यप्रकारांची संकल्पना आणि स्वरूप जाणून घेता येईल. तसेच 'गीत' या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, 'गीत' निर्मितीच्या प्रेरणा, 'गीत' या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये समजून घेण्यास मदत होईल. त्याचबरोबर 'गीतमाला' या संपादित गीतसंग्रहाच्या अभ्यासातून निवडक गीतांचा आस्वाद घेता येईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

- काव्यात्म आणि नाट्यात्म साहित्यप्रकारांचे स्वरूप आणि साहित्यप्रकारांची संकल्पना जाणून घेणे.
- 'गीत' या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि मराठी कविता-गीतांची वाटचाल समजून घेणे.
- नेमलेल्या अभ्यासपुस्तकातील निवडक गीतांचे आकलन, आस्वाद आणि विश्लेषण करणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	१.१ साहित्याचे स्वरूप १.२ साहित्याचे प्रकार (काव्यात्म आणि नाट्यात्म) १.३ कविता, गीत, नाटक आणि ललितगद्य या काव्यात्म, नाट्यात्म व निवेदनात्म, साहित्यप्रकारांचा स्वरूपपरिचय १.४ मराठी गीत : स्वरूप, प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि वाटचाल	२	३०
२	अभ्यासपुस्तक : 'गीतमाला' (संपादित गीतसंग्रह)	२	३०

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	काव्यात्म आणि नाट्यात्म साहित्यप्रकारांचे स्वरूप आणि साहित्यप्रकारांची संकल्पना यांचा परिचय होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	'गीत' या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि मराठी गीतांची वाटचाल याचे ज्ञान विद्यार्थी अवगत करतील.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	गीतांच्या अभ्यासातून साहित्याचा आस्वाद घेण्याची प्रेरणा मिळेल.	काव्यवाचन, गीतगायन
Co-4 Analysing	'गीत' या साहित्यप्रकाराच्या संदर्भात विद्यार्थ्यांची आकलन आणि विश्लेषणक्षमता विकसित होईल.	सादरीकरण
Co-5 Evaluating	गीतांचे वाचन, गायन, आस्वाद, विश्लेषण, वर्गीकरण, मूल्यनिर्णय या प्रक्रियेतून विद्यार्थ्यांची काव्यविषयक अभ्यासाची समज विकसित होईल.	गीतांचे रसग्रहण
Co-6 Creating	गीतांच्या अभ्यासातून विद्यार्थ्यांना काव्यनिर्मितीची आणि विश्लेषणाची प्रेरणा मिळेल. स्व-रचित कविता-गीतांची निर्मिती करता येईल.	कविता-गीतांचे सादरीकरण

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domen Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility	
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	
CO-1	3		3		3					2					2	3				
CO-2	3		2		2					2		2	2		3	3				
CO-3	2		2							3					3	2				
CO-4	2		3		2				2	3			2		3	2				
CO-5	2		3		3				2	3			2		2	2				
CO-6	3		2		2				2	2			2		2	3				
Wgt Avg	2.5		2.5		2.4				2	2.5		2	2		2.5	2.5				

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठी भावसंगीत कोश, खंड-१ आणि २, संपा. रविमुकुल, अनुबंध प्रकाशन, धनकवडी, पुणे
२. गीतरचना स्वरूप आणि विकास, डॉ.कल्याण इनामदार, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे २००६
३. कवितेतून गाण्याकडे , ना.धों.महानोर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २०१७
४. महानोरांची गीतरचना : सौंदर्य आणि संरचना , तुषार चांदवडकर, अथर्व प्रकाशन, जळगाव, २०१९
५. कवितेचा रूपशोध, म. सु. पाटील, शब्दालय प्रकाशन, पुणे.
६. कविता आणि प्रतिमा, सुधीर रसाळ, मौज प्रकाशन, मुंबई.
७. परंपरा आणि नवता, गो. वि. करंदीकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
८. सुहृद्गाथा, प्रस्तावना, गंगाधर पाटील
९. विद्रोही कविता, संपादक, केशव मेश्राम, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
१०. साहित्य आणि अस्तित्वभान, दि. पु. चित्रे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर
११. टीकास्वयंवर, भालचंद्र नेमाडे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
१२. दलित कविता व दलित साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र, म. सु. पाटील, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
१३. काव्यार्थ चिंतन, जी. एस. शिवरुद्रप्पा, साहित्य अकादमी
१४. कवितेचा शोध, वसंत पाटणकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
१५. वाङ्मयप्रकार संकल्पना व स्वरूप, संपादक, आनंद वास्कर
१६. कविता संदर्भ आणि दृष्टिकोन, आशुतोष पाटील, अक्षर वाङ्मय प्रकाशन, पुणे
१७. मराठी वाङ्मयाची वाटचाल : स्वरूप व संकल्पना, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
१८. नव जग, नवी कविता, विश्राम गुप्ते, संस्कृती प्रकाशन, पुणे

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-१) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Major Core	Credits- 2 (Practical)	Weeks-15 Hours- 60
MAR-H-152-MJP	साहित्यप्रकारांचे लेखन / अवलोकन	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून साहित्य आणि सर्जन, साहित्यलेखनाची कौशल्ये समजून घेता येतील. तसेच कथा, कविता, एकांकिका, गीत इ. साहित्यप्रकारांचे लेखन आणि कथा, कादंबरी, नाटक, कवितासंग्रह आदी साहित्यप्रकारातील पुस्तकाचे अवलोकनपर लेखन करता येईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

- साहित्य आणि सर्जन, साहित्यलेखनाची कौशल्ये समजून घेणे.
- कथा, कविता, एकांकिका, गीत इ. साहित्यप्रकारांचे लेखन करण्याचे कौशल्ये आत्मसात करणे.
- कथा, कादंबरी, नाटक, कविता आदी साहित्यप्रकारातील पुस्तकाचे अवलोकनपर लेखन करण्याचे कौशल्ये आत्मसात करणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	१.१ साहित्य आणि सर्जन : स्वरूपचर्चा १.२ साहित्यलेखनाची कौशल्ये	१	३०
२	२.१ कथा, कविता, एकांकिका, गीत इ. साहित्यप्रकारांचे लेखन २.२ कथा, कादंबरी, नाटक, कवितासंग्रह आदी साहित्यप्रकारातील पुस्तकाचे अवलोकनपर लेखन	१	३०

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	साहित्य आणि सर्जन यांचे स्वरूप आणि साहित्यलेखनाची कौशल्ये ज्ञात होतील.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-2 Understanding	साहित्यप्रकारांचे लेखन करण्याच्या कौशल्यांचे आकलन होईल.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	साहित्यप्रकारांच्या रूपबंधांची वैशिष्ट्ये सांगू शकतील.	स्वयं-अध्ययन, गटचर्चा
Co-4 Analysing	साहित्यप्रकारांचे सर्जनशील आणि अवलोकनपर लेखन करण्यासंदर्भात विद्यार्थ्यांची आकलनक्षमता आणि विश्लेषणक्षमता विकसित होईल.	कृतियुक्त अध्ययन
Co-5 Evaluating	साहित्यप्रकारांचे सर्जनशील आणि अवलोकनपर लेखन करताना साहित्यप्रकारनिहाय रूपबंधाचे मूल्यमापन करता येईल.	कृतियुक्त अध्ययन
Co-6 Creating	विद्यार्थी साहित्यप्रकारांचे सर्जनशील आणि अवलोकनपर लेखन करू शकतील.	कृतिसत्र

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
Disiplinary Knowledge																			
Communication Skills																			
Critical Thinking																			
Problem Solving																			
Analytical reasoning																			
Research-related skills																			
Cooperation/Team work																			
Scientific reasoning																			
Reflective thinking																			
Self-directed learning																			
Information/Digital literacy																			
Multicultural Competence																			
Moral & Ethical Values																			
Leadership Readiness																			
Life-long Learning																			
Domen Knowledge																			
Professional Skills																			
Research																			
Social Responsibility																			
CO-1	3									2					2	3			
CO-2	2									2					2	3	3		
CO-3	2									2					2	3			
CO-4	3				3					2					2	3			
CO-5	3		3							2					2	3			
CO-6	2									2					2		3		2
Wgt. Avg.	2.5		3		3					2					2	3	3		2

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-२) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Vocational Skill Course	Credits- 2 (Practical)	Weeks-15 Hours- 60
MAR-H-171-VSC	मराठी भाषेचे व्यावसायिक उपयोजन	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून मराठी भाषेच्या व्यावसायिक उपयोजनाचे स्वरूप जाणून घेण्यास मदत होईल. विविध भाषिक आविष्कारांचे अध्ययन केल्याने विद्यार्थ्यांना व्यावसायिक पातळीवर लेखन, वाचन व भाषण-संभाषण इत्यादींचा कौशल्याने वापर करता येतील. त्यामुळे आर्थिक उत्पन्नाबरोबरच त्यांच्यातील नवनिर्माण क्षमता विकसित होण्यास मदत होईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

१. मराठी भाषेच्या व्यावसायिक उपयोजनाचे स्वरूप समजावून सांगणे.
२. मानवी जीवनातील भाषेची भूमिका, विविध भाषिक आविष्कारांचे स्वरूप इ. बाबी समजावून घेणे.
३. विद्यार्थ्यांमधील सुप्त गुणांना वाव देणे, त्याची आवड, कल जाणून घेणे व त्यानुसार त्यास मार्गदर्शन करणे.
४. विद्यार्थ्यांमधील नवनिर्माण क्षमता विकसित करणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	<ol style="list-style-type: none"> १. सूत्रसंचालन २. घोषवाक्य ३. अहवाल लेखन ४. व्यक्तिप्रतिमा निर्मिती ५. संपादन (माहिती, मजकूर, वृत्त इ.) ६. छायाचित्रे / क्षणचित्रे संपादन ७. स्मरणिका / गौरवग्रंथ संपादन ८. व्यक्ति / पक्ष यांचे विचार, उपक्रम इ.च्या प्रचार व प्रसाराची रूपरेषा तयार करणे. ९. सोशल मीडियाद्वारे सार्वमत आजमावणे व अनुकूल वातावरणनिर्मिती (विचाराचा प्रसार व प्रचार) १०. बॅनरनिर्मिती व त्याद्वारे विचार प्रतिपादन ११. भाषण करणे / भाषणाची स्क्रिप्ट तयार करणे १२. रेडियो व दूरचित्रवाणी करिता वृत्तनिवेदक १३. वर्तमानपत्रात बातमीदार ते संपादक १४. पटकथा लेखन, संवाद लेखन, गीतरचना १५. मुद्रितशोधन 	२	३०

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	मराठी भाषेच्या व्यावसायिक उपयोजनाचे स्वरूप ज्ञात होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	विविध भाषिक आविष्कारांचे आकलन होईल.	व्याख्यान
Co-3 Applying	भाषिक कौशल्यांचा विविध भाषिक आविष्कारांच्या निर्मितीमध्ये कौशल्यपूर्ण वापर करता येतील.	स्वयं-अध्ययन
Co-4 Analysing	मानवी जीवनातील भाषेची भूमिका, विविध भाषिक आविष्कारांचे स्वरूप इत्यादींचे विश्लेषण करता येईल.	स्वयं-अध्ययन
Co-5 Evaluating	विविध भाषिक आविष्कारांचे मूल्यमापन करता येईल.	मूल्यमापन
Co-6 Creating	भाषेच्या विविध आविष्कार रूपांची निर्मिती करता येईल.	कृतीयुक्त अध्ययन

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domen Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
CO-1	3									3					3	3	3		
CO-2	3	2								3					3	3	3		
CO-3	2	3								3					3	3	3		
CO-4	2				3					3					3	3	3		
CO-5	2		3							3					3	3	3		
CO-6	3									3					3	3	3		2
Wgt. Avg.	2.5	2.5	3		3					3					3	3	3		2

संदर्भ ग्रंथ :

- व्यावहारिक मराठी _ पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
- व्यावहारिक मराठी _ डॉ. कल्याण काळे, डॉ. दत्तात्रय पुंडे
- व्यावहारिक मराठी _ डॉ. स्नेहल तावरे (संपा.)
- व्यावहारिक मराठी _ डॉ. लीला गोविलकर, डॉ. जयश्री पाटणकर
- व्यावहारिक मराठी _ डॉ. सयाजीराजे मोकाशी, प्रा. रंजना नेमाडे

६. व्यावहारिक मराठी _डॉ. ल. रा. नसिराबादकर
७. व्यावहारिक मराठी भाषा _ शरदिनी मोहिते
८. व्यावहारिक व उपयोजित मराठी _डॉ. संदीप सांगळे (संपा.)
९. व्यावहारिक व उपयोजित मराठी _डॉ. मनोहर रोकडे
१०. मराठी भाषा : उपयोजन व सर्जन _ प्रा. सुहासकुमार बोबडे
११. उपयोजित मराठी _ डॉ. केतकी मोडक, प्रा. सुजाता शेणई, श्री. संतोष शेणई
१२. व्यावहारिक मराठी _ श्री. प्रकाश परब
१३. व्यावहारिक व उपयोजित मराठी आणि प्रसारमाध्यमांची कार्यशैली _डॉ. संदीप सांगळे (संपा.)
१४. मराठी भाषेची संवाद कौशल्ये (पुस्तक क्र. १ ते ८) _ य. च. म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
१५. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये _ य. च. म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
१६. प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा _ डॉ. भास्कर शेळके (संपा.)
१७. वैखरी, भाषा आणि भाषा व्यवहार _ अशोक केळकर

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-२) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Minor Course	Credits- 2 (Theory)	Weeks-15 Hours- 30
MAR-H-191-MN	व्यावहारिक मराठी	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

मराठीच्या व्यवहारक्षेत्राची व्याप्ती वाढत असून या अभ्यासपत्रिकेतून विद्यार्थ्यांना विविध क्षेत्रातील भाषाव्यवहाराचे क्षेत्रनिहाय स्वरूप व त्याची आवश्यकता समजावून देता येईल. आंतरविद्याशाखीय, रोजगाराभिमुख आणि विद्यार्थीकेंद्री असे या अभ्यासपत्रिकेचे स्वरूप आहे. विशेषतः विविध प्रकारचे अर्ज लेखन, पत्रलेखन यातून मराठी भाषेचा व्यवहार स्तरावर वापर करता येऊन समाजजीवनात वावरण्याचा आत्मविश्वास वाढेल. तसेच निबंधलेखनाच्या सखोल अभ्यासातून विविध स्पर्धापरीक्षा व संशोधनकार्य यासाठी आवश्यक असलेल्या भाषिक क्षमतांचा विकास होईल तसेच विचार प्रकटीकरण व भाषा आकलनाच्या क्षमतांचा विकास होईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

१. व्यावहारिक मराठीचे स्वरूप व आवश्यकता स्पष्ट करणे.
२. मराठीच्या व्यवहार क्षेत्राची व्याप्ती स्पष्ट करणे.
३. व्यावहारिक पातळीवर भाषावापराचे लेखनकौशल्य वृद्धिंगत करणे.
४. निबंध लेखनाद्वारे विचार मांडणीचे कौशल्य विकसित करणे.
५. मराठीतून अर्जलेखन व पत्रलेखन करण्याची क्षमता विकसित करणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	१.१ व्यावहारिक मराठी : स्वरूप, व्याप्ती व आवश्यकता. १.२ निबंधलेखन : अ) निबंधलेखनाचे स्वरूप, हेतू , निबंधलेखन तंत्रे , पद्धती व फायदे ब) निबंध प्रकार : वैचारिक निबंध, वर्णनात्मक निबंध, व्यक्तिचित्रणपर निबंध, आत्मनिवेदनपर निबंध, कल्पनाप्रधान निबंध, ललित निबंध, विज्ञानविषयक निबंध, वाणिज्यविषयक निबंध	२	३०
२	२.१ पत्रलेखन : स्वरूप , प्रयोजन , पद्धती व प्रकार पत्रलेखन प्रकार : अ) अनौपचारिक किंवा खाजगी पत्रव्यवहार-कौटुंबिक नात्यांमधील पत्रलेखन, अभिनंदनपर पत्रलेखन, अभिप्रायार्थ पत्रलेखन इ. ब) औपचारिक पत्रव्यवहार - प्रशासनिक पत्रलेखन, कार्यालयीन कामकाजासंदर्भात पत्रलेखन , व्यावसायिक पत्रलेखन , इ-मेल इ. २.२ अर्जलेखन : स्वरूप , प्रयोजन , पद्धती व प्रकार अर्जलेखन प्रकार : विनंती अर्ज , तक्रार अर्ज , स्व-परिचय पत्र व नोकरीसाठी अर्ज , माहितीच्या अधिकारातील अर्ज , संगणकीय अर्जलेखन इ.		

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	मराठीच्या विविध व्यवहारक्षेत्रांचा परिचय होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	निबंध लेखन, अर्जलेखन व पत्रलेखन यांच्या स्वरूपाचे आकलन होईल.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	निबंध लेखन, अर्जलेखन व पत्रलेखनाचे समाज व्यवहारात उपयोजन करता येईल.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-4 Analysing	व्यवहार भाषेच्या वेगळेपणाचे विश्लेषण करता येईल.	प्रात्यक्षिक
Co-5 Evaluating	व्यावहारिक गरजेनुसार भाषाबदल करता येईल.	स्व-अध्ययन, सराव
Co-6 Creating	व्यावहारिक गरजांसाठी आवश्यक असणाऱ्या लेखनशैलीचा वापर करून कौशल्यपूर्ण लेखन करता येईल.	जीवन व्यवहारात उपयोजन

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domen Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
CO-1	3									3					3	3			2
CO-2	3	2								3					3	3	3		
CO-3	2	3								3					3	3	3		2
CO-4	2				3					3					3	3	3		
CO-5	2		3							3					3	3	3		
CO-6	3									3					3	3	3		2
Wgt. Avg.	2.5	2.5	3		3					3					3	3	3		2

संदर्भ ग्रंथ :

- व्यावहारिक मराठी, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन, पुणे
- व्यावहारिक मराठी, डॉ. कल्याण काळे, डॉ. दत्तात्रेय पुंडे, निराली प्रकाशन, पुणे
- व्यावहारिक मराठी, संपा. डॉ. स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- व्यावहारिक मराठी, डॉ. सयाजीराव मोकाशी, प्रा. रंजना नेमाडे, शेतकरी साहित्य परिषद

५. व्यावहारिक उपयोजित मराठी आणि प्रसारमाध्यमे,संपा . डॉ.संदीप सांगळे,डायमंड प्रकाशन,पुणे
६. व्यावहारिक मराठी ,डॉ.लीला गोविलकर,डॉ.जयश्री पाटणकर ,स्नेहवर्धन प्रकाशन
७. उपयोजित मराठी ,डॉ.संदीप माळी,अक्षरवेध प्रकाशन ,पुणे
८. व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी ,डॉ.मनोहर रोकडे ,स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे
९. निबंध : शास्त्र व कला , डॉ.प्र.न.जोशी ,स्नेहवर्धन प्रकाशन,पुणे.
१०. उपयोजित मराठी, डॉ.केतकी मोडक ,प्रा.सुजाता शेणई,संतोष शेणई,पद्मगंधा प्रकाशन ,पुणे
११. वाङ् मयीन निबंधलेखन-स्वरूप आणि साधने ,प्रा.रा.ग.जाधव ,कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन ,पुणे
१२. भाषा ,साहित्य आणि कौशल्य विकास ,डॉ.संदीप माळी,प्रशांत पब्लिकेशन्स,जळगाव
१३. कार्यालयीन कौशल्ये (उपयोजित मराठी),डॉ.अक्षय घोरपडे ,अथर्व पब्लिकेशन्स,जळगाव
१४. निबंधलेखन : संकल्पना स्वरूप व प्रकार – सुधाकर शेलार,अक्षरवाङ्मय प्रकाशन,पुणे २०२२

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-२) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Minor Course	Credits- 2 (Theory)	Weeks-15 Hours- 30
MAR-H-192-MN	मराठी साहित्य : चरित्र व आत्मचरित्र अभ्यासपुस्तक : 'संघर्षातून यशाकडे' (संपादित लेखसंग्रह)	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून मराठी साहित्यातील चरित्र व आत्मचरित्राचे स्वरूप आणि या साहित्यप्रकारांची तोंडओळख करून घेता येईल. तसेच चरित्र व आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारांचे स्वरूप, चरित्र व आत्मचरित्र लेखनाच्या प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि मराठी चरित्र व आत्मचरित्राची वाटचाल समजून घेण्यास मदत होईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

१. मराठी साहित्यातील चरित्र व आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारांचे स्वरूप आणि तोंडओळख करून घेणे.
२. चरित्र व आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारांचे स्वरूप, प्रेरणा व वैशिष्ट्ये जाणून घेणे.
३. मराठी चरित्र व आत्मचरित्राची वाटचाल समजून घेणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	मराठी चरित्र व आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारांचे स्वरूप व तोंडओळख	२	१०
२	अभ्यासपुस्तक : 'संघर्षातून यशाकडे' (संपादित लेखसंग्रह)		२०

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	मराठी साहित्यातील चरित्र व आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारांचा परिचय होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	मराठी चरित्र व आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारांच्या प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि वाटचाल यांचे ज्ञान अवगत होईल.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	मराठी चरित्र व आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारांच्या अभ्यासातून या साहित्य प्रकारांचा आस्वाद घेण्याची प्रेरणा मिळेल.	चरित्र व आत्मचरित्रांचे वाचन
Co-4 Analysing	मराठी चरित्र व आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारांच्या संदर्भात विश्लेषणक्षमता विकसित होईल.	सादरीकरण
Co-5 Evaluating	मराठी चरित्र व आत्मचरित्र या साहित्यप्रकारांच्या संदर्भात मूल्यनिर्णयन करण्याची समज विकसित होईल.	चरित्र व आत्मचरित्रांचे रसग्रहण
Co-6 Creating	चरित्र व आत्मचरित्रपर लेखांच्या अभ्यासातून विद्यार्थ्यांना अनुभव मांडणीची कला अवगत होईल. तसेच अनुभव विश्लेषणाची प्रेरणा मिळेल.	स्व-अनुभवांचे सादरीकरण

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domen Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
CO-1	3									2					2	3			
CO-2	3									2		2	2		3	3			
CO-3	2									3					3	2			
CO-4	2				3					3			2		3	2			
CO-5	2		3							3			2		2	2			
CO-6	3		2		2					2			2		2	3			
Wgt Avg	2.5		2.5		2.5					2.5		2	2		2.5	2.5			

संदर्भ ग्रंथ :

- साहित्यविचार - भालचंद्र खांडेकर,
- निळी पहाट - रा. ग. जाधव
- साहित्य आणि अस्तित्वभान - दि. पु. चित्रे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर
- टीकास्वयंवर - भालचंद्र नेमाडे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
- वाङ्मयप्रकार संकल्पना व स्वरूप - संपादक, आनंद वास्कर, अन्वय प्रकाशन पुणे, २००८
- मराठी वाङ्मयाची वाटचाल : स्वरूप व संकल्पना, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
- चरित्र - आत्मचरित्र - अ. म. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, २०१५
- चरित्र - आत्मचरित्र - जान्हवी संत, मोघे, कोल्हापूर
- चरित्र - आत्मचरित्र - सदा कऱ्हाडे, लोकवाङ्मयगृह प्रकाशन मुंबई, १९७६
- आत्मचरित्र मराठी विश्वकोश, खंड २ मधील रा. ग. जाधव यांचे टिपण
- म. वा. इ. खंड ५ भाग २ संपादक रा. श्री. जोग
- आत्मचरित्र मीमांसा - आनंद यादव, सुनिल अनिल मेहता पुणे, १९९८
- २० व्या शतकातील मराठी आत्मचरित्र - उषा हस्तक, स्नेहवर्धन प्रकाशन, २००६
- मराठीतील स्त्रीलेखिका : चिंता आणि चिंतन - डॉ. भालचंद्र फडके, जेनेरिक प्रकाशन, २०१५
- आत्मसंवाद- संपादक डॉ. आर. के. देवरे, डॉ. रवींद्र ठाकूर, डॉ. रवींद्र कडू
- प्रदक्षिणा खंड १, २ कॉटिनेंटल प्रकाशन, पुणे
- चरित्र-आत्मचरित्र : तंत्र आणि इतिहास - अ. म. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे, १९९९

१८. प्राचीन मराठीतील चरित्रलेखन – वसंत बोरगावकर
१९. साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ - डॉ. अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन पुणे, १९८९
२०. मराठी भाषा आणि साहित्य संपा. डॉ. वि. भा. देशपांडे, डॉ. स्नेहल तावरे, मेहता पब्लिशिंग, पुणे १९९०
२१. वाङ्मयातील वादस्थळे : प्रा. वा. ल. कुलकर्णी, पाप्युलर प्रकाशन मुंबई, १९४६
२२. मराठी विश्वकोश – चरित्र, स. ग. मालशे

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-२) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	Minor Course	Credits- 2 (Theory)	Weeks-15 Hours- 30
MAR-H-193-MN	मराठी साहित्य : कविता अभ्यासपुस्तक : 'मी माझा' (कवी- चंद्रशेखर गोखले)	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून मराठी साहित्यातील कविता या साहित्यप्रकाराची तोंडओळख करून घेता येईल. तसेच कविता या साहित्यप्रकारचे स्वरूप, कविता लेखनाच्या प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि मराठी साहित्यातील कविता या साहित्यप्रकाराची वाटचाल समजून घेण्यास मदत होईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

१. मराठी साहित्यातील कविता या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप आणि तोंडओळख करून घेणे.
२. कविता या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, प्रेरणा व वैशिष्ट्ये जाणून घेणे.
३. मराठी साहित्यातील कविता या साहित्यप्रकाराची वाटचाल समजून घेणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	मराठी साहित्यातील कविता या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप व तोंडओळख	२	१०
२	अभ्यासपुस्तक : 'मी माझा' (कवी- चंद्रशेखर गोखले)		२०

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	मराठी साहित्यातील कविता या साहित्यप्रकाराचा परिचय होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	मराठी साहित्यातील कविता या साहित्यप्रकाराच्या प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि वाटचाल यांचे ज्ञान अवगत होईल.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	मराठी साहित्यातील कविता या साहित्यप्रकाराच्या अभ्यासातून कवितेचा आस्वाद घेण्याची प्रेरणा मिळेल.	काव्यवाचन
Co-4 Analysing	मराठी साहित्यातील कविता या साहित्यप्रकाराच्या संदर्भात विश्लेषणक्षमता विकसित होईल.	कवितांचे सादरीकरण
Co-5 Evaluating	मराठी साहित्यातील कविता या साहित्यप्रकाराच्या संदर्भात मूल्यनिर्णयन करण्याची समज विकसित होईल.	कवितांचे रसग्रहण
Co-6 Creating	कवितांच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांना आपला अनुभव काव्यत्म रूपात मांडण्याची कला अवगत होईल. तसेच अनुभव विश्लेषणाची प्रेरणा मिळेल.	स्व-अनुभवांचे काव्यत्म रूपात सादरीकरण

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domen Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility	
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	
CO-1	3									2					2	3				
CO-2	3									2		2	2		3	3				
CO-3	2									3			2		3	2				
CO-4	2				3					3			2		3	2				
CO-5	2		3							3			2		2	2				
CO-6	3		2		2					2			2		2	3				
Wgt Avg	2.5		2.5		2.5					2.5		2	2		2.5	2.5				

संदर्भ ग्रंथ :

१. कवितेचा रूपशोध, म. सु. पाटील, शब्दालय प्रकाशन, पुणे.
२. कविता आणि प्रतिमा, सुधीर रसाळ, मौज प्रकाशन, मुंबई.
३. परंपरा आणि नवता, गो. वि. करंदीकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
४. सुहृदगाथा, प्रस्तावना, गंगाधर पाटील
५. विद्रोही कविता, संपादक, केशव मेश्राम, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
६. साहित्य आणि अस्तित्वभान, दि. पु. चित्रे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर
७. टीकास्वयंवर, भालचंद्र नेमाडे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
८. दलित कविता व दलित साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र, म. सु. पाटील, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
९. काव्यार्थ चिंतन, जी. एस. शिवरुद्रप्पा, साहित्य अकादमी
१०. कवितेचा शोध, वसंत पाटणकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
११. वाङ्मयप्रकार संकल्पना व स्वरूप, संपादक, आनंद वास्कर
१२. कविता संदर्भ आणि दृष्टिकोन, आशुतोष पाटील, अक्षर वाङ्मय प्रकाशन, पुणे
१३. मराठी वाङ्मयाची वाटचाल : स्वरूप व संकल्पना, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
१४. नव जग, नवी कविता, विश्राम गुप्ते, संस्कृती प्रकाशन, पुणे
१५. मराठी भावसंगीत कोश, खंड-१ आणि २, संपा. रविमुकुल, अनुबंध प्रकाशन, धनकवडी, पुणे
१६. गीतरचना स्वरूप आणि विकास, डॉ. कल्याण इनामदार, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे २००६
१७. कवितेतून गाण्याकडे, ना. धों. महानोर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २०१७
१८. महानोरांची गीतरचना : सौंदर्य आणि संरचना, तुषार चांदवडकर, अथर्व प्रकाशन, जळगाव, २०१९

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-२) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	General Elective / Open Elective [GE/OE]	Credits- 2 (Theory)	Weeks-15 Hours- 30
OE-H-151-MAR	मराठी साहित्य : कथा अभ्यासपुस्तक- 'न पेटलेले दिवे' (लेखक- राजा शिरगुप्पे)	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून 'कथा' या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, त्याच्या निर्मितीच्या प्रेरणा, या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये, वेगळेपण आणि मराठी 'कथा' या साहित्यप्रकाराची वाटचाल समजून घेण्यास मदत होईल. त्याचबरोबर 'न पेटलेले दिवे' या नेमलेल्या कथासंग्रहाच्या अध्ययनातून जीवनविषयक समज विकसित होण्यास मदत होईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे:

१. कथा हा साहित्यप्रकार समजून घेण्यास मदत करणे.
२. कथा या साहित्यप्रकाराची माहिती (स्वरूप, घटक, विशेष, प्रेरणा इ.) करून देणे.
३. नेमलेल्या अभ्यासपुस्तकाच्या अध्ययनातून जीवनविषयक समज विकसित होण्यास मदत करणे.

अभ्यासक्रम:

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	मराठी साहित्य : कथा १.१ मराठी साहित्याचे स्वरूप आणि प्रकार १.२ कथा : संकल्पना, स्वरूप, लेखनाच्या प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपण १.३ मराठी कथा या साहित्यप्रकाराची वाटचाल	१	१५
२	अभ्यासपुस्तक- 'न पेटलेले दिवे' (लेखक- राजा शिरगुप्पे)	१	१५

अभ्यासपत्रिकेचीअध्ययननिष्पत्ती (COs):

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	मराठी साहित्याचे स्वरूप आणि प्रकार यांचा परिचय होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	कथा या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, प्रेरणा, वैशिष्ट्ये आणि मराठी कथा या साहित्यप्रकाराची वाटचाल यांचे ज्ञान विद्यार्थी अवगत करतील.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	कथांच्या अध्ययनातून जीवनविषयक दृष्टीकोण विकसित होईल.	स्वयं-अध्ययन
Co-4 Analysing	कथा या साहित्यप्रकाराच्या संदर्भात विद्यार्थ्यांची आकलन आणि विश्लेषणक्षमता विकसित होईल.	व्याख्यान, सराव,
Co-5 Evaluating	कथा या साहित्यप्रकाराच्या अध्ययनातून जीवनविषयक समज विकसित होईल.	व्याख्यान, सराव
Co-6 Creating	विद्यार्थी कथनपर लेखन करण्यास प्रवृत्त होतील.	पूरक कृतींचे उपयोजन

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
Disciplinary Knowledge																			
Communication Skills																			
Critical Thinking																			
Problem Solving																			
Analytical reasoning																			
Research-related skills																			
Cooperation/Team work																			
Scientific reasoning																			
Reflective thinking																			
Self-directed learning																			
Information/Digital literacy																			
Multicultural Competence																			
Moral & Ethical Values																			
Leadership Readiness																			
Life-long Learning																			
Domain Knowledge																			
Professional Skills																			
Research																			
Social Responsibility																			
CO-1	2									2					2	2			
CO-2	3									3					3	3			
CO-3										3					3				2
CO-4					2					2					2				
CO-5			3												3	2			2
CO-6															2	3			
Wgt. Avg.	2.5		3		2					2.5					2.5	2.5			2

संदर्भ ग्रंथ:

१. कथा संकल्पना आणि समीक्षा- सुधा जोशी, प्र.आ., मौज प्रकाशन लिमिटेड, मुंबई, २०००.
२. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक अभ्यास- प्र.न. जोशी, प्र.आ., प्रसाद प्रकाशन, पुणे, १९७९.
३. लघुकथालेखन मंत्र- ना. सी. फडके, प्र. आ., अंजली प्रकाशन लिमिटेड, मुंबई, १९५२.
४. मराठी कथेची स्थितिगती- अंजली सोमण, प्र.आ., कॉन्टीनेंटल प्रकाशन, पुणे, १९९५.
५. स्त्री-लिखित मराठी कथा- अरुणा ढेरे, प्र.आ., पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१४.
६. मराठी कथा उद्गम आणि विकास- इंदुमती शेवडे, सुधारित.आ., सोमय्या पब्लिकेशन, मुंबई, १९८२
७. मराठी कथेचे स्थितिगती- अंजली सोमण, प्र.आ., प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९५.
८. ग्रामीण कथा स्वरूप आणि विकास- वासुदेव मुलाटे, प्र.आ., साहित्यसेवा प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९२.
९. मराठी कथा प्रवृत्ती आणि प्रवाह- रा. गो. चवरे, द्वितीय.आ., सुयश प्रकाशन, पुणे, २००३.
१०. कथात्मक साहित्य आणि चित्रपट रूपांतर प्रक्रिया- बालाजी धारूळे, हर्मिस प्रकाशन, पुणे.

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-२) अभ्यासक्रम [Level 4.5]

Course Type	General Elective / Open Elective [GE/OE]	Credits- 2 (Practical)	Weeks-15 Hours- 60
OEP-H-152-MAR	कथा : सर्जनात्मक लेखन आणि वाचन – प्रात्यक्षिके	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

या अभ्यासपत्रिकेतून कथेचे सर्जनात्मक लेखन, कथेचे अभिवाचन या संदर्भातील कौशल्यांची तोंडओळख होईल. कथा निर्मितीप्रक्रिया अभ्यासता येईल. इतर साहित्य प्रकारातून कथा या साहित्य प्रकारचे वेगळेपण अधोरेखित करता येईल. कथेचे सर्जनात्मक लेखन, कथेचे अवलोकन तसेच कथेच्या मूल्यमापनाचा आस्वाद घेता येईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे:

१. कथा या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप समजून घेण्याची क्षमता विकसित करणे.
२. सर्जनात्मक कथा लेखन व कथेचे अवलोकन यांचे परस्पर संबंध समजून घेणे.
३. कथा लेखनाचे कौशल्य विकसित करणे.
४. कथेच्या निर्मिती प्रक्रियेचे महत्त्व समजून घेणे.

अभ्यासक्रम:

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	कथेचे सर्जनात्मक लेखन/कथेचे वाचन/कथा कथन/कथेचे अवलोकन/कथेचे वाङ्मयीन मूल्यमापन करणे. (येथे विद्यार्थ्यांनी अनुभवलेल्या घटनांवर आधारीत सर्जनात्मक कथा लेखन करणे आणि त्याचे वाचन करणे अपेक्षित आहे.)	२	६०

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययननिष्पत्ती (COs):

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	कथा साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व संकल्पना यांचा परिचय होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	कथेच्या सर्जनात्मक लेखनाच्या स्वरूपाविषयीचे ज्ञान होईल तसेच कथेच्या नवनिर्मिती संदर्भातील ज्ञान विद्यार्थी अवगत करतील.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	कथेच्या अभ्यासातून साहित्याचा आस्वाद घेण्याची प्रेरणा मिळेल.	कथेचे वाचन
Co-4 Analysing	कथा या साहित्यप्रकाराच्या संदर्भात विद्यार्थ्यांची आकलन आणि विश्लेषण क्षमता विकसित होईल.	कथेचे रसग्रहण
Co-5 Evaluating	कथेचे वाचन, आस्वादन, वर्गीकरण, मूल्यमापन या विद्यार्थ्यांची कथा विषयक अभ्यासाची समज विकसित होईल.	कथेचे रसग्रहण
Co-6 Creating	कथेच्या अभ्यासातून विद्यार्थ्यांना कथा निर्मितीची प्रेरणा मिळेल. कथेचे मूल्यमापन व सर्जनात्मक कथा निर्मिती करता येईल.	कथेचे अभिवाचन सर्जनात्मक लेखन

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partially Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
Disciplinary Knowledge																			
Communication Skills																			
Critical Thinking																			
Problem Solving																			
Analytical reasoning																			
Research-related skills																			
Cooperation/Team work																			
Scientific reasoning																			
Reflective thinking																			
Self-directed learning																			
Information/Digital literacy																			
Multicultural Competence																			
Moral & Ethical Values																			
Leadership Readiness																			
Life-long Learning																			
Domen Knowledge																			
Professional Skills																			
Research																			
Social Responsibility																			
CO-1	2									2					2	2			
CO-2										3			2		3	3			
CO-3	3									3					3				
CO-4					3					2					2				
CO-5			3												3	2			
CO-6															2	3	2		
Wgt. Avg.	2.5		3		3					2.5			2		2.5	2.5	2		

संदर्भ ग्रंथ:

१. कथा संकल्पना आणि समीक्षा- सुधा जोशी, प्र.आ., मौज प्रकाशन लिमिटेड, मुंबई, २०००.
२. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक अभ्यास- प्र.न. जोशी, प्र.आ., प्रसाद प्रकाशन, पुणे, १९७९.
३. लघुकथालेखन मंत्र- ना. सी. फडके, प्र. आ., अंजली प्रकाशन लिमिटेड, मुंबई, १९५२.
४. मराठी कथेची स्थितिगती- अंजली सोमण, प्र.आ., कॉन्टीनेंटल प्रकाशन, पुणे, १९९५.
५. स्त्री-लिखित मराठी कथा- अरुणा ढेरे, प्र.आ., पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१४.
६. मराठी कथा उद्गम आणि विकास- इंदुमती शेवडे, सुधारित.आ., सोमय्या पब्लिकेशन, मुंबई, १९८२
७. मराठी कथेचे स्थितिगती- अंजली सोमण, प्र.आ., प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९५.
८. ग्रामीण कथा स्वरूप आणि विकास- वासुदेव मुलाटे, प्र.आ., साहित्यसेवा प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९२.
९. मराठी कथा प्रवृत्ती आणि प्रवाह- रा. गो. चवरे, द्वितीय.आ., सुयश प्रकाशन, पुणे, २००३.
१०. कथात्मक साहित्य आणि चित्रपट रूपांतर प्रक्रिया- बालाजी धारूळे, हर्मिस प्रकाशन, पुणे.

U.G. मराठी – प्रथम वर्ष (सत्र-२) अभ्यासक्रम [Level 4.5]			
Course Type	Skill Enhancement Course [SEC]	Credits- 2 (Theory)	Week- 15 Hours- 30
SEC-151- MAR	भाषेची प्राथमिक कौशल्ये	Int. Exam Marks- 15	Ext. Exam Marks- 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून, एक सामाजिक संस्था आणि सामाजिक विनिमयाचे साधन म्हणून भाषेचे स्वरूप समजून घेता येईल. भाषेच्या प्राथमिक कौशल्यांची संकल्पना आणि स्वरूप जाणून घेता येईल. तसेच या कौशल्यांच्या विकासातील अडथळे शोधण्यास मदत होईल. त्याचबरोबर या कौशल्यांच्या विकासातील अडथळ्यांना दूर करून कौशल्यविकासासाठी विविध पूरक कृतींचे उपयोजन करता येईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

१. एक सामाजिक संस्था आणि सामाजिक विनिमयाचे साधन म्हणून भाषेची वैशिष्ट्ये आणि भाषेच्या प्राथमिक कौशल्यांची संकल्पना आणि स्वरूप जाणून घेणे.
२. भाषेच्या प्राथमिक कौशल्यांच्या विकासातील अडथळे समजून घेणे आणि त्यांचे विश्लेषण करणे.
३. भाषेच्या प्राथमिक कौशल्यांच्या विकासासाठी विविध पूरक कृतींचे उपयोजन करणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	१.१ भाषा : एक सामाजिक संस्था १.२ भाषा : विनिमयाचे साधन १.३ व्यक्तिमत्त्व विकासातील भाषेचे स्थान	१	१५
२	भाषेची प्राथमिक कौशल्ये : श्रवण, संभाषण-भाषण, वाचन, लेखन २.१ श्रवण कौशल्य : संकल्पना, स्वरूप, कौशल्यविकासातील अडथळे आणि उपाययोजना २.२ संभाषण-भाषण कौशल्य : संकल्पना, स्वरूप, कौशल्यविकासातील अडथळे आणि उपाययोजना २.३ वाचन कौशल्य : संकल्पना, स्वरूप, कौशल्यविकासातील अडथळे आणि उपाययोजना २.४ लेखन कौशल्य : संकल्पना, स्वरूप, कौशल्यविकासातील अडथळे आणि उपाययोजना	१	१५

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	एक सामाजिक संस्था आणि सामाजिक विनिमयाचे साधन म्हणून भाषेच्या वैशिष्ट्यांचा परिचय होईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	भाषेच्या प्राथमिक कौशल्यांची संकल्पना आणि स्वरूप याचे ज्ञान विद्यार्थी अवगत करतील.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	भाषेच्या प्राथमिक कौशल्यांच्या विकासातील अडथळे समजून घेण्याची प्रेरणा मिळेल.	स्वयं-अध्ययन
Co-4 Analysing	भाषेच्या प्राथमिक कौशल्यांच्या विकासातील अडथळ्यांचे विश्लेषण करता येईल.	व्याख्यान, सराव, स्वयं-अध्ययन
Co-5 Evaluating	भाषेच्या प्राथमिक कौशल्यांचे विश्लेषण, वर्गीकरण या प्रक्रियेतून विद्यार्थी भाषिक कौशल्यविषयक अभ्यासाची समज विकसित होईल.	व्याख्यान, सराव, स्वयं-अध्ययन
Co-6 Creating	भाषेच्या प्राथमिक कौशल्यांच्या विकासासाठी विविध पूरक कृतींचे उपयोजन करता येईल.	पूरक कृतींचे उपयोजन

MAPPING PROGRAM OUTCOMES WITH COURSE OUTCOMES & LEVEL OF MAPPING

[3= Fully Met, 2= Partialy Met, 1= Poorly Met, Blank= Not Met]

Graduate Attributes	Disciplinary Knowledge	Communication Skills	Critical Thinking	Problem Solving	Analytical reasoning	Research-related skills	Cooperation/Team work	Scientific reasoning	Reflective thinking	Self-directed learning	Information/Digital literacy	Multicultural Competence	Moral & Ethical Values	Leadership Readiness	Life-long Learning	Domen Knowledge	Professional Skills	Research	Social Responsibility
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7	PO-8	PO-9	PO-10	PO-11	PO-12	PO-13	PO-14	PO-15	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4
CO-1	3									2		2			3	3			2
CO-2	3									3					3	3			
CO-3	3	2	2	2						3					3	3	1		2
CO-4	2		2		2					2					3	2	1		
CO-5	2		2		2					2					3	2	2		
CO-6	2	2								3		2			3	2	2		
Wgt Avg	2.5	2	2	2	2					2.5		2			3	2.5	1.5		2

कौशल्यविकासासाठी काही पूरक कृती:

१. श्रवण कौशल्यविकासासाठी उपाययोजना

३) विद्यार्थ्यांनी विविध संतांच्या अभंगरचना, कवींची गाणी ऐकणे.

४) प्रेरणादायी व्याख्याने, कथाकथन इत्यादींच्या दूरदृश्य प्रणालीच्या माध्यमातून (उदा. YouTube) उपलब्ध कार्यक्रमांचे श्रवण करणे.

२. संभाषण-भाषण कौशल्यविकासासाठी उपाययोजना

- १) 'वक्तृत्व मंडळ' स्थापन करून आवडेल त्या विषयावर ५ मिनिटे प्रत्येकाने बोलणे.
- २) वाचन प्रेरणा दिनी एका पुस्तकाचे वाचन करून त्यावर ५ मिनिटे बोलण्याची स्पर्धा घेणे.

३. वाचन कौशल्यविकासासाठी उपाययोजना

- १) अभिवाचन स्पर्धा घेणे, उत्तम अभिवचन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांस गौरविणे.
- २) प्रत्येक महिन्याला जास्तीतजास्त पुस्तके वाचणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा पुस्तक देऊन गौरव करणे.
- ३) विविध स्पर्धा-उपक्रमांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना वृत्तपत्रे व वाचनालयातील पुस्तके वाचण्यास प्रवृत्त करणे.

४. लेखन कौशल्यविकासासाठी उपाययोजना

- १) निबंध स्पर्धा घेणे, विविध विषयांवर छोटे-छोटे लेख लिहायला देणे.
- २) ललितगद्य सारख्या वाङ्मय प्रकारात विविध विषयांवर लेखन करायला प्रोत्साहित करणे.
- ३) एका आवडत्या पुस्तकावर महिन्यातून एकदा एक लेख लिहायला लावणे.

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठी साहित्य : प्रेरणा आणि स्वरूप, संपादक डॉ. गो.मा. पवार, डॉ. म.द. हातकणगलेकर
२. मराठी भाषेची संवाद कौशल्ये (पुस्तक क्र. १ ते ८) य.च.म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
३. व्यक्तिमत्व विकास, य.च.म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
४. व्यक्तिमत्व विकास आणि भाषा, डॉ. मधुकर मोकाशी
५. वैखरी, भाषा आणि भाषा व्यवहार, डॉ. अशोक केळकर
६. व्यासपीठ- डॉ. महादेव वाळुंज, अक्षरमानव प्रकाशन, पुणे
७. व्यक्तिमत्व विकासासाठी संभाषण व लेखन कौशल्ये- डॉ. पृथ्वीराज तौर, डॉ. शैलेंद्र लेंडे, डॉ. वंदना महाजन, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
८. व्यक्तिमत्व विकास- प्रा. विनय पाटील, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
९. मराठी भाषिक कौशल्ये विकास- डॉ. पृथ्वीराज तौर, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
१०. लेखन कौशल्ये- मुद्रितशोधन आणि सर्जनशील लेखन, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
११. उपयोजित मराठी लेखन व संवादकौशल्याचा परिचय- सत्यजित साळवे, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव